ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

факультет іноземних мов
кафедра англійської мови та методики її навчання

К В А Л І Ф І К А Ц І Й Н А Р О Б О Т А

на тему: **ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В АУДІЮВАННІ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ (BBC LEARNING ENGLISH, ELLLO, EDPUZZLE)**

Здобувачка освіти 2 курсу МСОАЗ групи
Освітньо-професійної програми "Англійська мова: теорія, методика її навчання" "English Language Teaching"
Спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметної спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))
Галузі знань А Освіта
Ступеня вищої освіти магістра

Ковальчук Вікторія Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

Науковий керівник: Матієнко О.С., кандидат педагогічних наук, доцент
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Інструменти ШІ використовувалися з урахуванням "Політики використання штучного інтелекту в освітній і науковій діяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського"

Здобувачка освіти _____ В. А. Ковальчук
(підпис) (ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____
Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)
_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)
_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 2026

АНОТАЦІЯ

Ковальчук В. А. Формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ (BBC Learning English, ELLLO, Edpuzzle).

Спеціальність: А 4 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)), спеціалізація А4.021 Англійська мова та зарубіжна література

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, 2026.

Кваліфікаційну роботу присвячено проблемі формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle.

Досліджено сутність англомовної компетентності в аудіюванні, до структури якої входять: мовні знання, аудитивні навички й уміння, стратегії аудіювання, соціокультурні знання. Проаналізовано методичний потенціал онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle. Обґрунтовано триетапну модель роботи з аудіоматеріалами: pre-listening, while-listening, post-listening та систематизовано відповідні види вправ. Розроблено комплекс із 24 вправ на основі автентичних матеріалів. Описано практичну реалізацію методики й проаналізовано результати її апробації. Практичне значення роботи полягає у можливості використання розробленої методики та комплексу вправ у процесі навчання англійської мови учнів старших класів закладів загальної середньої освіти.

Ключові слова: методика навчання, англомовна компетентність в аудіюванні, аудитивна компетентність, навчальні онлайн-платформи, автентичні аудіоматеріали, стратегії аудіювання, цифрові технології.

ABSTRACT

Kovalchuk V. A. Formation of High School Students' English Listening Competence through Online Learning Platforms (BBC Learning English, ELLLO, Edpuzzle).

Specialty: A4 Secondary Education (by Subject Specialisations), Subject Specialisation A4.02 Secondary Education (Language and Foreign Literature (English)), Specialisation A4.021 English Language and Foreign Literature.

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, 2026.

The master's thesis deals with the problem of forming high school students' English listening competence through the online learning platforms BBC Learning English, ELLLO and Edpuzzle.

The essence of English listening competence, which comprises language knowledge, listening skills and abilities, listening strategies, and sociocultural knowledge, has been investigated. The methodological potential of the online platforms BBC Learning English, ELLLO, and Edpuzzle has been analysed. A three-stage model of working with audio materials: pre-listening, while-listening, and post-listening has been substantiated, and the corresponding types of exercises have been systematised. A set of 24 exercises based on authentic materials has been developed. The practical implementation of the methodology has been described, and the results of its approbation have been analysed. The practical significance of the study lies in the possibility of using the developed methodology and set of exercises in the process of teaching English to upper secondary school students in general secondary education institutions.

Keywords: teaching methodology, English listening competence, auditory competence, online learning platforms, authentic audio materials, listening strategies, digital technologies.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В АУДІЮВАННІ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ (BBC LEARNING ENGLISH, ELLLO, EDPUZZLE)..... 8

1.1. Сутність понять “англомовна компетентність в аудіюванні”..... 8

1.2. Лінгводидактичні засади формування англомовної компетентності в аудіюванні..... 16

1.3. Навчальні онлайн-платформи BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle як засоби формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні..... 21

Висновки до розділу 1..... 31

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В АУДІЮВАННІ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ BBC LEARNING ENGLISH, ELLLO ТА EDPUZZLE..... 34

2.1. Організація поетапної роботи з аудіоматеріалами навчальних онлайн-платформ у старшій школі..... 34

2.1.1. Етап Pre - listening..... 35

2.1.2. Етап While - listening..... 37

2.1.3. Етап Post - listening..... 38

2.2. Комплекс вправ для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ..... 40

2.3. Організація та аналіз результатів пробного навчання..... 57

Висновки до розділу 2..... 65

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ..... 68

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 71

ДОДАТКИ..... 79

ВСТУП

У контексті глобалізаційних процесів та посилення ролі англійської мови як засобу міжнародного спілкування аудіювання є однією з ключових складових іншомовної комунікативної компетентності. Ефективність іншомовної взаємодії значною мірою залежить від здатності учнів сприймати, розпізнавати й розуміти усне мовлення, що становить один із найскладніших видів мовленнєвої діяльності. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій розширює можливості навчання іноземної мови, оскільки дає змогу урізноманітнювати навчальні матеріали, полегшувати їх опрацювання та створювати умови для самостійної пізнавальної діяльності учнів [3, с. 160]. У цьому контексті особливого значення набуває використання навчальних онлайн-платформ, які забезпечують доступ до автентичних аудіо й відеоматеріалів, інтерактивних завдань і засобів контролю розуміння почутого. Зокрема, BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle мають значний методичний потенціал для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

Проблема формування англомовної компетентності в аудіюванні висвітлена у працях українських і зарубіжних науковців, які досліджують її теоретичні засади, психолінгвістичні механізми та методичні аспекти навчання, зокрема: О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, С. Ніколаєва [11], О. Дячук [2], В. Кочубей [8], О. Михайлова й О. Гуманкова [12], Я. Моісеєва [14], Т. Полонська [15], Г. Пристай [16], О. Тарнопольський і М. Кабанова [17], О. Шапошнікова [18]. Психолінгвістичні механізми сприймання усного мовлення та опрацювання почутої інформації досліджують А. Андерсон і Т. Лінч [20], Г. Бак [27], Дж. Філд [35], К. Гох [39], М. Рост [64], Дж. Сіґел [65]. Метакогнітивні стратегії навчання аудіювання та способи розвитку відповідних умінь висвітлено в працях Дж. Кросс і Л. Вандерґріфта [30], К. Гох і Л. Вандерґріфта [40], Ю. Фу, М. Ван, С. Мін, С. Чжоу, С. Пан. [37]. Концепції екстенсивного аудіювання та поетапного розвитку аудитивних навичок обґрунтовано в працях Ф. Айвон і В. Ренандя [44], Дж. Ньютона й І. Нейшна [57].

Нормативні вимоги до результатів навчання іноземної мови учнів 10-11 класів визначено у навчальній програмі Міністерства освіти і науки України [13], розробленій з урахуванням Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [29].

Питання використання онлайн-платформ у навчанні іноземної мови висвітлено в працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, Ю. Крилова-Грек і М. Шишкіна [46, с. 165] досліджували особливості онлайн-навчання, тоді як А. Аулія [70], Д. Ді Чезаре [31], М. Хаді [42], С. Хамід [43], М. Лестарі [47], Д. Маргавіджаї т[48], Н. Маваддах [49], Б. Міллінер і Р. Чайкул [53], Д. Мултіаді [55], Д. Набіла [56], С. Паланг'нган [58] зверталися до проблематики використання цифрових ресурсів, серед яких платформи ELLLO та Edpuzzle, у процесі навчання англійської мови. Водночас у зазначених дослідженнях увагу зосереджено переважно на окремих аспектах застосування цифрових ресурсів, тоді як можливості їх комплексного поєднання з BBC Learning English для цілеспрямованого формування англомовної компетентності в аудіюванні учнів старших класів залишаються недостатньо висвітленими. Це зумовлює потребу в подальшому теоретичному обґрунтуванні та методичному розробленні системи інтегрованого використання BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle з метою розвитку аудитивних навичок і формування зазначеної компетентності.

Отже, недостатня теоретична розробленість методики комплексного використання онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та EdPuzzle для формування англомовної компетентності в аудіюванні старшокласників, а також потреба у її практичному обґрунтуванні й апробації зумовлюють актуальність дослідження.

Метою дослідження є теоретично обґрунтувати доцільність використання навчальних онлайн-платформ (BBC Learning English, ELLLO, Edpuzzle) у процесі формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні, розробити комплекс вправ із використанням зазначених онлайн-платформ для її формування та перевірити його ефективність у процесі пробного навчання.

Об'єктом дослідження є процес формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні в умовах навчання англійської мови засобами навчальних онлайн-платформ (BBC Learning English, Elllo, Edpuzzle).

Предметом дослідження є використання навчальних онлайн-платформ (BBC Learning English, Elllo, Edpuzzle) у процесі формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі передбачено виконання таких **завдань:**

1. Дослідити сутність поняття "англомовна компетентність в аудіюванні".

2. Охарактеризувати лінгводидактичні засади формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

3. Проаналізувати навчальні онлайн-платформи BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle як засоби формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

4. Обґрунтувати організацю поетапної роботи з аудіоматеріалами навчальних онлайн-платформ у старшій школі.

5. Розробити комплекс вправ із використанням навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

6. Описати організацію та результати пробного навчання.

Методи дослідження: у процесі дослідження виникла необхідність застосувати комплекс теоретичних та емпіричних методів, зокрема:

- теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення, класифікація для вивчення стану проблеми та визначення категоріального апарату;

- емпіричні – педагогічне спостереження, тестування та пробне навчання для визначення початкового рівня сформованості англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні та відстеження його динаміки у процесі використання розробленого комплексу вправ;

- статистичні – методи математичної статистики для кількісної та якісної обробки отриманих даних.

Наукова новизна дослідження полягає у наступному:

- вперше теоретично обґрунтовано та розроблено методику формування англомовної компетентності в аудіюванні учнів старших класів на основі комплексного та систематичного використання навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle;

- удосконалено критерії та показники відбору автентичних аудіо та відеоматеріалів, розміщених на платформах BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle, з урахуванням їх тематичного наповнення, мовної складності, автентичності та дидактичного потенціалу;

- набули подальшого розвитку положення щодо дидактичних можливостей комплексного використання платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle для організації різних видів аудіювання, розвитку аудитивних умінь і здійснення контролю та оцінювання результатів навчання.

Теоретичне значення дослідження полягає у систематизації та поглибленні теоретичних положень щодо інтеграції навчальних онлайн-платформ у процес розвитку навичок аудіювання, а також в обґрунтуванні критеріїв їхнього відбору та оцінювання ефективності.

Практичне значення дослідження полягає у розробці комплексу вправ, спрямованих на формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle. Запропонований комплекс вправ може бути використаний учителями англійської мови в освітньому процесі профільної школи під час навчання аудіювання.

Експериментальна база дослідження – пробне навчання проводилося на базі Агрономічненського ліцею Агрономічної сільської ради Вінницького району Вінницької області.

Апробацію результатів дослідження здійснено на двох міжнародних і двох всеукраїнських наукових конференціях:

1. Ковальчук В. Теоретичні підходи до визначення сутності аудитивної компетентності у сучасній лінгводидактиці. *Мова, освіта, культура:*

інтеграційні тенденції в сучасному світі : матеріали XXIII всеукраїнської студентської інтернет-конференції з міжнародною участю (м. Вінниця, 31 жовтня 2025 року). 2025. С. 96–98.

2. Ковальчук В. Innovative Practices in Developing English Listening Competence through Interactive Online Platforms. *Пріоритетні напрямки та вектори розвитку світової науки* : матеріали IX Міжнародної студентської наукової конференції (м. Суми, 5 грудня 2025 року). 2025. С. 637–638.

3. Ковальчук В. Теоретичні засади розвитку навичок аудіювання в учнів старших класів у процесі вивчення англійської мови. *Зіставне вивчення германських, романських та слов'янських мов і літератур* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (16-17 квітня 2026 р.) / ред. колегія: О. В. Білецька, Н. В. Стрюк, М. М. Юрковська, О. С. Бойван, І. В. Гарбера, В. О. Патріарх. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2026. С. 75–77.

4. Ковальчук В. Вплив цифрових платформ на формування англомовної аудитивної компетентності. *Інноваційні педагогічні технології в цифровій школі* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених (м. Харків, 14-15 травня 2026 р.). 2026. С. 151–154.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох взаємопов'язаних розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок друкованого тексту. Список використаних джерел включає 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В АУДІЮВАННІ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ (BBC LEARNING ENGLISH, ELLLO, EDPUZZLE)

1.1. Сутність понять “англомовна компетентність в аудіюванні”

На сучасному етапі розвитку освіти особливої уваги потребує формування іншомовної комунікативної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти. Важливим її складником є компетентність в аудіюванні, адже здатність сприймати, розуміти й інтерпретувати усне англійське мовлення забезпечує повноцінну участь учнів у міжособистісному спілкуванні, сприяє розширенню їхнього соціокультурного досвіду та підготовці до взаємодії в міжнародному комунікативному середовищі [64, с 109-112]. У зв’язку з цим актуальним є пошук ефективних підходів і засобів навчання аудіювання, які враховують потреби, інтереси та мовний рівень старшокласників.

Дослідження проблеми формування англомовної аудитивної компетентності учнів старшої школи в умовах використання цифрових освітніх ресурсів потребує насамперед ґрунтовного осмислення базових понять “аудіювання” та “компетентність в аудіюванні”. Аналіз наукової літератури свідчить, що ці поняття по-різному трактуються у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях, а їх зміст, структура та взаємозв’язок залишаються предметом наукових дискусій. У зв’язку із цим виникає необхідність узагальнити сучасні підходи до визначення аудіювання, розкрити сутність аудитивної компетентності та визначити її структурні компоненти.

У сучасній методиці навчання іноземних мов аудіювання трактують як складний рецептивний вид діяльності, який охоплює не лише сприймання звукового сигналу, а й розуміння та тлумачення почутого [5, с. 75-77]. В англомовній науковій літературі для позначення цього процесу використовують терміни *listening*, *listening comprehension* та *aural comprehension*, кожен із яких акцентує увагу на окремих аспектах цього процесу.

На відміну від фізіологічного процесу слухання (hearing), аудіювання (listening) пов'язане з аналізом мовленнєвого сигналу, прогнозуванням змісту та конструюванням смислу [1; 18; 35; 2].

Питання когнітивної природи аудіювання посідає важливе місце в сучасних наукових дослідженнях. М. Рост визначає його як нейролінгвістичний процес, під час якого мозок одночасно опрацьовує акустичні сигнали, граматичні структури, лексичний зміст і прагматичне значення повідомлення [64, с. 7]. Дослідник наголошує на взаємодії зазначених рівнів та активній ролі слухача, який використовує фонові знання й контекст для осмислення почутої інформації.

Не менш важливим для пояснення механізмів аудіювання є інтегративний підхід, що ґрунтується на взаємодії моделей bottom-up і top-down. Цю концепцію обґрунтовано у працях А. Андерсона і Т. Лінча [21, с. 21]. Модель bottom-up передбачає послідовне декодування мовленнєвого потоку – від розпізнавання фонем до опрацювання більших мовних одиниць і формування загального значення [21, с. 22]. Натомість модель top-down базується на залученні фонових знань, когнітивних схем і контексту, що дає змогу прогнозувати зміст повідомлення та відновлювати інформацію, яка не була чітко розпізнана.

Дж. Філд зазначає, що розмежування цих моделей є певним спрощенням, оскільки в реальному процесі слухання обидва механізми функціонують паралельно та взаємопов'язано [35, с. 54]. Л. Вандерґріфт також підкреслює, що досвідчений слухач гнучко поєднує обидва типи опрацювання залежно від особливостей аудіотексту та рівня мовної компетентності [47, с. 3].

Іншим важливим теоретичним підґрунтям дослідження є модель когнітивного опрацювання мовлення Дж. Андерсона, адаптована К. Гох у її дослідженні [39, с. 75]. Відповідно до цієї моделі, процес аудіювання охоплює три послідовні фази: перцепцію (perception), розбір (parsing) і використання (utilisation). На етапі перцепції відбувається розпізнавання та сегментація мовленнєвого потоку; під час розбору формуються синтаксичні й семантичні репрезентації; на етапі використання отримана інформація інтегрується з фоновими знаннями для формування цілісного смислу [39, с. 57]. Аналіз

труднощів слухачів засвідчив, що вони можуть виникати на кожному із зазначених етапів, однак найчастіше пов'язані саме з перцептивним опрацюванням, особливо в менш досвідчених слухачів [39, с. 68]. Практична цінність цієї моделі полягає в можливості визначати джерела труднощів учнів і добирати відповідні методи та вправи для розвитку навичок розуміння усного мовлення.

Важливу роль у процесі аудіювання відіграє також здатність слухача виходити за межі буквального значення висловлювань, розпізнавати комунікативні наміри мовця та враховувати ситуацію спілкування. Тому навчання цього виду мовленнєвої діяльності має передбачати не лише розпізнавання мовних одиниць, а й формування вмінь глибоко осмислювати та інтерпретувати отриману інформацію.

Узагальнення сучасних наукових досліджень дає підстави розглядати аудіювання як активний, стратегічний і багаторівневий процес. Порівняння підходів Дж. Філда [35], М. Роста [63], Л. Вандерґріфта та К. Гох [40] до визначення аудіювання засвідчує наявність як спільних положень, так і різних аналітичних акцентів. Попри відмінності в дослідницьких підходах, науковці наголошують на взаємодії когнітивних механізмів, мовних знань і стратегій слухача, що забезпечують повноцінне розуміння усного повідомлення.

Окремим чинником успішного аудіювання є використання попередніх знань і когнітивних схем. Дж. Філд [35, с. 134] аналізує взаємодію схематичних знань (фонових знань про світ і культуру), формальних схем (структур текстів) і мовних схем (лексико-граматичних моделей). Недостатній рівень сформованості зазначених знань і схем є однією з основних причин виникнення труднощів під час аудіювання, навіть за умови достатнього рівня мовної компетентності. Отже, у освітньому процесі доцільно приділяти увагу актуалізації попереднього досвіду учнів, ознайомленню їх із тематичним контекстом і прогнозуванню змісту аудіотекстів.

Таким чином, розглянуті підходи дають змогу визначити аудіювання як складний рецептивний вид мовленнєвої діяльності, у процесі якого слухач

сприймає, декодує, осмислює та інтерпретує усне мовлення, спираючись на мовні й фонові знання, контекст та когнітивні стратегії. Успішність цього процесу залежить від сформованості відповідної здатності, що знаходить відображення у структурі компетентності в аудіюванні.

У науково-методичній літературі компетентність в аудіюванні визначають як комплексне утворення, що забезпечує здатність особистості сприймати та розуміти автентичні іншомовні тексти різних жанрів і видів із різним ступенем повноти та глибини розуміння їхнього змісту в умовах безпосереднього й опосередкованого спілкування [1, с. 280]. У працях О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецької та ін. [11], В. Кочубей [8], Г. Пристай [16] розглянуто різні аспекти структури компетентності в аудіюванні, зокрема роль мовних знань, аудитивних навичок і вмінь, інтелектуальних операцій та стратегій сприймання усного мовлення. Спираючись на положення зазначених дослідників, у межах цього дослідження виокремлюємо п’ять взаємопов’язаних складників англомовної компетентності в аудіюванні.

- мовних знань;
- аудитивних навичок;
- аудитивних умінь;
- стратегій аудіювання;
- соціокультурних знань.

Одним із базових складників компетентності в аудіюванні є аудитивні навички аудитивні навички, які забезпечують автоматизоване виконання операцій, необхідних для сприймання та розпізнавання усного іншомовного мовлення. Вони становлять основу подальшого розвитку аудитивних умінь, оскільки дають змогу зосередитися не лише на розпізнаванні мовних одиниць, а й на осмисленні загального змісту почутого.

Функціонування аудитивних навичок пов’язане з психофізіологічними механізмами аудіювання, які під час сприймання усного мовлення взаємодіють і функціонують майже синхронно [13, с. 282]. Мовленнєвий слух (інтонаційний і фонематичний) забезпечує сприймання усного мовлення, розрізнення звуків та

їх поділ на смислові синтагми й слова. Антиципація, або ймовірне прогнозування, дає змогу передбачити закінчення слова, речення чи тексту за його початком. Пам'ять забезпечує зіставлення мовленнєвих сигналів зі стереотипами, що зберігаються у свідомості (довготривала), та утримання сприйнятої інформації на час її осмислення (короткотривала й оперативна). Артикулювання, або внутрішнє промовляння, полягає в беззвучному відтворенні почутого, і що чіткіше воно відбувається, то вищий рівень аудіювання [13, с. 282-283]. Ефективність функціонування цих механізмів значною мірою залежить від рівня сформованості фонетичних, лексичних і граматичних навичок [13, с. 280-281].

Вимоги до сформованості компетентності в аудіюванні учнів старших класів визначено в навчальній програмі з іноземних мов для закладів загальної середньої освіти [13], затвердженій Міністерством освіти і науки України. Відповідно до програмних орієнтирів, учні 10-11 класів мають досягати рівнів володіння англійською мовою B1-B2 за CEFR та вміти розуміти основний зміст і конкретні деталі автентичних текстів різної тематики, розпізнавати позицію мовця, сприймати усне мовлення за різних акцентів і темпів, а також інтерпретувати імпліцитну інформацію. Зазначені вимоги визначають зміст роботи над розвитком аудитивних навичок і вмінь та враховуються під час розроблення методики формування англомовної компетентності в аудіюванні учнів старших класів.

Для конкретизації змісту аудитивних навичок звернемося до їх класифікації, запропонованої Г. Пристай. Дослідниця виокремлює три групи мовленнєвих навичок, від сформованості яких залежить результативність аудіювання:

- *фонетичні навички* – здатність сприймати й розпізнавати окремі звуки, звукосполучення та інтонаційні зразки в мовленнєвому потоці;

- *лексичні навички* – розрізнення й розуміння звукових образів лексичних одиниць активного й пасивного мінімумів, а також застосування обґрунтованої здогадки щодо значення слів потенційного словника;

- *граматичні навички* – усне розпізнавання граматичних форм, співвіднесення їх із певним значенням і прогнозування подальших синтаксичних конструкцій [16, с. 67].

Отже, фонетичні, лексичні й граматичні навички забезпечують розпізнавання та декодування мовленнєвого потоку, створюючи передумови для розуміння змісту усного повідомлення.

Важливою передумовою успішного аудіювання є також володіння мовними знаннями. За визначенням Г. Пристай, вони охоплюють декларативний і процедурний компоненти. До декларативних знань авторка відносить знання про систему та структуру мови на різних рівнях – фонетичному, лексичному, синтаксичному, а також знання основ стилістики тексту й країнознавчі знання про культуру країни, мова якої вивчається. Процедурні знання, своєю чергою, охоплюють соціокультурні знання мовленнєвої поведінки (формули мовленнєвого етикету, вирази народної мудрості) та немовленнєвої поведінки носіїв мови, тобто знання правил і норм поведінки [16, с. 67]. Подібний поділ пропонують О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та Ю. Ніколаєва, відносячи до декларативних знань знання фонем, інтонем, лексичних одиниць і граматичних структур, а також країнознавчі, зокрема фонові, знання про культуру виучуваної мови [11, с. 281]. Отже, мовні знання забезпечують розпізнавання мовних засобів і розуміння їхнього значення, а соціокультурні знання допомагають інтерпретувати почуте з урахуванням культурного та комунікативного контексту.

На основі мовних знань і сформованих аудитивних навичок реалізуються аудитивні вміння, які забезпечують розуміння та смислове опрацювання усного повідомлення. У науковій літературі це поняття трактується з різних методичних позицій, які доповнюють одна одну. Аудитивні вміння передбачають здатність виділяти в аудіотексті основну інформацію чи думку, робити попередні припущення (прогнозувати зміст повідомлення), вибирати головні факти, не зосереджуючись на другорядній інформації, а також не зважати на невідомий мовний матеріал, якщо він не перешкоджає розумінню [16, с. 67]. Подібний

перелік – здатність відрізняти головні ідеї від другорядних, відокремлювати факти від оцінних суджень, розуміти складну лінію аргументації, зміст і деталі повідомлень, а також ідентифікувати точку зору, настрій та інтенцію мовця наводить В. Кочубей, розглядаючи аудіювання на рівні незалежного користувача мови [8, с. 151].

Т. Полонська пропонує більш узагальнене визначення, розуміючи під аудитивним умінням здатність сприймати та розуміти усні повідомлення, що надходять із різних джерел: безпосереднього мовлення, аудіозаписів та інтернет-ресурсів [15, с. 809]. Такий підхід відображає розширення інформаційного середовища навчання аудіювання та актуалізує використання цифрових засобів у формуванні відповідних умінь.

О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, С. Ніколаєва детальніше розкривають зміст аудитивних умінь, виокремлюючи дві групи операцій. До першої належать власне мовленнєві вміння: визначати основну інформацію, прогнозувати зміст аудіотексту, виокремлювати головні факти, вибірково сприймати необхідну інформацію прагматичних текстів, спираючись на мовну здогадку й контекст, а також ігнорувати несуттєвий для розуміння мовний матеріал. Другу групу становлять інтелектуальні вміння, що забезпечують поглиблене опрацювання почутого, зокрема ймовірне прогнозування, критичне оцінювання інформації, поєднання мнемічної та логіко-смислової діяльності, класифікацію й систематизацію отриманих даних [11, с. 280].

Отже, аудитивні вміння передбачають не лише розуміння основного змісту усного повідомлення, а й здатність здійснювати складніші операції з отриманою інформацією, що забезпечують її осмислення, критичне оцінювання та подальше використання в комунікативній діяльності.

Інший підхід до визначення аудитивних умінь пропонує Г. Юаньюань, яка трактує їх як здатність застосовувати сформовані навички для осмислення змісту усного повідомлення та виконання завдань у процесі аудіювання. Дослідниця виокремлює такі вміння: знаходити конкретну інформацію; розуміти основну й допоміжну інформацію; формулювати висновки на основі почутого;

інтерпретувати значення слів і фраз відповідно до контексту; визначати ставлення та комунікативний намір мовця, а також логіку його міркувань [41, с. 8]. Наведені положення узгоджуються з розглянутими вище підходами та засвідчують, що аудитивні вміння передбачають як розуміння фактичного змісту повідомлення, так і його критичне осмислення.

Важливу роль у процесі аудіювання відіграють стратегії, які забезпечують свідоме керування сприйманням та розумінням усного мовлення. В. Кочубей розглядає їх як окремий, процесуально орієнтований складник аудитивної компетентності. До них дослідниця відносить стратегію визначення контексту розмови, що передбачає з'ясування стосунків між комунікантами, їхніх намірів і ставлення до предмета обговорення; стратегію встановлення намірів мовців; стратегію з'ясування теми повідомлення й можливого варіанта назви аудіотексту; стратегію з'ясування жанру та стилю повідомлення, яка передбачає увагу до елементів формального й неформального мовлення та маркерів жанрової приналежності тексту [8, с. 151]. Особливе місце серед них посідає стратегія відокремлення фактів від суджень, яку авторка визначає як ключовий показник свідомого слухача, а також стратегія виокремлення думок кількох учасників дискусії та пошуку спільних позицій. Для розуміння структури повідомлення важливо вміти визначати спосіб організації інформації (хронологічний, тематичний тощо) та встановлювати логічні зв'язки між частинами тексту. Глибше осмислення змісту передбачає виявлення важливих деталей, уточнення незрозумілої інформації та визначення значення незнайомих слів на основі контексту. Водночас важливо вміти не зосереджуватися на мовному матеріалі, який не є суттєвим для розуміння повідомлення [8, с. 152].

Окреме місце у структурі компетентності в аудіюванні посідають соціокультурні знання, які визначаються як загальнокультурні знання, знання про країну й культуру виучуваної мови та міжкультурні знання, необхідні для адекватного спілкування з носіями мови, а також для правильного розуміння й інтерпретації автентичних текстів, фільмів і творів мистецтва. Поряд із ними автори виокремлюють соціальні знання – знання правил і норм спілкування,

ритуалів і моделей комунікативної поведінки, які забезпечують здатність адекватно розуміти й інтерпретувати соціокультурні явища, а в окремих випадках і послуговуватися ними в процесі комунікації [1, с. 107].

Отже, англомовну компетентність в аудіюванні – цілісне утворення, що охоплює п'ять взаємопов'язаних складників. Мовні знання забезпечують розпізнавання мовних одиниць та розуміння їхнього значення; аудитивні навички – автоматизоване сприймання й декодування усного мовлення; аудитивні вміння – розуміння, аналіз, оцінювання та інтерпретацію почутої інформації; стратегії аудіювання – свідоме застосування прийомів, що полегшують сприймання й опрацювання повідомлення; соціокультурні знання – розуміння культурного контексту та особливостей комунікативної поведінки носіїв мови. Їхня взаємодія визначає успішність сприймання й розуміння автентичного англомовного мовлення та становить теоретичне підґрунтя для розроблення методики формування англомовної компетентності в аудіюванні учнів старших класів.

1.2. Лінгводидактичні засади формування англомовної компетентності в аудіюванні

Формування англомовної компетентності в аудіюванні передбачає врахування закономірностей сприймання та розуміння усного мовлення, особливостей когнітивної діяльності слухача, а також дидактичних умов організації навчання. У цьому контексті важливими є теоретичні підходи й концепції, які пояснюють, як учні опрацьовують усне повідомлення, які стратегії використовують для подолання труднощів і які характеристики аудіоматеріалів сприяють поступовому вдосконаленню відповідних умінь.

Одним із важливих лінгводидактичних орієнтирів є розмежування підходу, зорієнтованого на перевірку розуміння (comprehension-based approach), і процесно-орієнтованого підходу (process-oriented approach). За першого підходу основна увага приділяється результату прослуховування, який визначається через виконання завдань на перевірку розуміння почутого. Дж. Сіґел у праці

“Exploring L2 Listening Instruction: Examinations of Practice” звертає увагу на поширеність такої організації навчання та її обмеженість, оскільки вона не завжди дає змогу з’ясувати, як саме учні досягають розуміння усного повідомлення [65, с. 26]. Натомість процесно-орієнтований підхід передбачає увагу до перебігу аудіювання: учні вчаться усвідомлювати власні дії під час слухання, визначати труднощі, добирати способи їх подолання та оцінювати ефективність використаних стратегій.

Значення процесно-орієнтованого підходу для формування англомовної компетентності в аудіюванні полягає у тому, що навчання не обмежується встановленням правильності відповідей після прослуховування. У центрі уваги перебуває поступове опанування учнями способів роботи з усним повідомленням: прогнозування його змісту, зосередження уваги на ключовій інформації, зіставлення почутого з контекстом, уточнення розуміння та рефлексія. Така організація навчання сприяє усвідомленому використанню аудитивних умінь і стратегій.

Іншим важливим теоретичним орієнтиром є концепція екстенсивного (обширного) аудіювання (extensive listening), яка передбачає регулярне прослуховування значного обсягу іншомовного мовлення, доступного для розуміння. Ф. Айвон і В. Ренанді розглядають такий його як засіб накопичення мовленнєвого досвіду й автоматизації базових аудитивних навичок. Систематичне прослуховування зрозумілих аудіоматеріалів сприяє розвитку перцептивних навичок, збагаченню аудитивного словника, прискоренню обробки почутої інформації та формуванню уявлень про особливості різних типів дискурсу [43, с. 239].

У межах цієї концепції виокремлюють п’ять принципів організації екстенсивного аудіювання. Принцип кількості (quantity) передбачає регулярне сприймання значного обсягу аудіоматеріалів. Принцип посильності (comprehensibility) вимагає добирати матеріали відповідно до рівня мовної підготовки учнів або з незначним перевищенням їхніх можливостей. Принцип орієнтації на учня (learner-centeredness) передбачає врахування його інтересів і

потреб. Принцип смислової спрямованості (meaning-orientation) акцентує увагу на розумінні змісту повідомлення, а не лише на розпізнаванні окремих мовних одиниць. Принцип підзвітності (accountability) пов'язаний із можливістю відстежувати результати самостійної діяльності за допомогою нескладних завдань, наприклад ведення щоденника прослуховування, переказу основного змісту або складання короткого резюме [25, с. 238].

Отже, екстенсивне аудіювання доповнює цілеспрямовану роботу над окремими аудитивними вміннями систематичним накопиченням досвіду сприймання усного мовлення. Його результативність залежить не лише від кількості прослуханих текстів, а й від доступності матеріалів, їхньої змістової цінності та відповідності інтересам учнів старшої школи.

Системний характер навчання іншомовної комунікації відображено також у концепції чотирьох взаємопов'язаних компонентів збалансованого курсу навчання мови, запропонованій І. Нейшном і Дж. Ньютоном у праці "Teaching ESL/EFL Listening and Speaking" [57]. Автори виокремлюють навчання, орієнтоване на сприймання змісту (meaning-focused input), мовленнєву продукцію (meaning-focused output), опрацювання мовної форми (language-focused learning) та розвиток швидкості й автоматизованості мовленнєвої діяльності (fluency development) [57, с. 6]. Для формування компетентності в аудіюванні особливе значення має сприймання зрозумілого усного мовлення, а також систематична робота зі знайомим матеріалом, що сприяє поступовій автоматизації процесів його опрацювання. Водночас ця концепція підкреслює взаємозв'язок аудіювання з іншими видами мовленнєвої діяльності та необхідність збалансованого розвитку мовних і мовленнєвих ресурсів учнів.

Важливою складовою психолого-педагогічного підґрунтя формування компетентності в аудіюванні є використання стратегій, які допомагають учням свідомо опрацьовувати усне повідомлення та регулювати процес його розуміння. За функціональним призначенням їх поділяють на когнітивні, метакогнітивні та соціально-афективні.

Когнітивні стратегії безпосередньо пов’язані з опрацюванням почутої інформації. Вони охоплюють мовний і контекстуальний здогад, узагальнення, переклад, елаборацію, ведення нотаток і повторення. Застосування цих стратегій допомагає встановлювати смислові зв’язки, визначати значення незнайомих мовних одиниць і співвідносити нову інформацію з уже набутими знаннями.

Метакогнітивні стратегії забезпечують усвідомлене планування, моніторинг та оцінювання процесу аудіювання. К. Гох і Л. Вандерґріфт у монографії “Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action” наголошують, що метакогнітивна обізнаність дає змогу слухачеві усвідомлювати власні дії, контролювати розуміння та добирати способи подолання труднощів [40, с. 42]. Автори також розробили модель Metacognitive Pedagogical Sequence (MPS), яка передбачає послідовне залучення учнів до планування, прогнозування, моніторингу розуміння, уточнення інформації та рефлексії [40, с. 158].

Деталізуючи метакогнітивні стратегії, Дж. Кросс і Л. Вандерґріфт виокремлюють планування (planning), спрямовану увагу (directed attention), вибіркову увагу (selective attention), моніторинг (monitoring), вирішення проблем (problem-solving) та оцінювання (evaluation) [30, с. 4]. Ці стратегії охоплюють різні аспекти свідомого керування слухацькою діяльністю: від визначення мети й концентрації уваги до контролю розуміння та оцінювання результатів.

Соціально-афективні стратегії пов’язані з емоційною саморегуляцією та взаємодією учнів у процесі навчання. До них належать співпраця, звернення по допомогу, самомотивація, позитивне налаштування та прийоми зниження тривожності. Їхнє значення зумовлене тим, що емоційний стан слухача може впливати на концентрацію уваги, обсяг опрацьованої інформації та успішність розуміння усного повідомлення.

Проблема тривожності під час аудіювання (listening anxiety) посідає важливе місце у дослідженнях іншомовного навчання. Високий рівень тривожності може знижувати ефективність сприймання мовлення, оскільки частина когнітивних ресурсів спрямовується на подолання негативних емоцій, а

не на опрацювання інформації [60, с. 58]. Серед чинників її виникнення називають обмеженість часу, страх припуститися помилки, необхідність виконувати завдання публічно та складність контролювати темп мовлення. З огляду на це, під час навчання важливо створювати умови, за яких учні можуть зосередитися на змісті повідомлення, не сприймаючи помилку як перешкоду для подальшої роботи.

Узагальнення розглянутих положень дає змогу систематизувати стратегії аудіювання за трьома основними групами (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація стратегій аудіювання

Метакогнітивні стратегії	Когнітивні стратегії	Соціально-афективні стратегії
- планування - моніторинг - оцінювання - вибіркова увага - спрямована увага - вирішення проблем	- інференція - узагальнення - переклад - елаборація - ведення нотаток - повторення	- співпраця - запит допомоги - зниження тривожності - самомотивація - позитивне налаштування

Окремим лінгводидактичним чинником є добір аудіоматеріалів, характеристики яких впливають на складність сприймання усного мовлення та можливості поступового розвитку аудитивних умінь. Дж. Флауердью та Л. Міллер у праці “Second Language Listening: Theory and Practice” розглядають особливості використання автентичних і адаптованих аудіотекстів. Дослідники наголошують, що автентичні матеріали відтворюють характерні ознаки реального усного мовлення, зокрема природний темп, редукцію звуків, паузи, перебивання та акцентні варіації [36, с. 101]. Водночас складність аудіотексту має відповідати рівню підготовки учнів, оскільки надмірне мовне й змістове навантаження може ускладнювати розуміння та знижувати мотивацію. Тому добір матеріалів доцільно здійснювати з урахуванням мовного рівня, вікових особливостей і навчальних потреб старшокласників.

У цьому контексті важливим є також використання субтитрів і транскриптів. М. Рост у праці “Teaching and Researching Listening” зазначає, що

субтитри рідною мовою можуть відволікати увагу від безпосереднього сприймання звукового потоку, тоді як субтитри англійською мовою сприяють розпізнаванню лексичних одиниць і сегментації мовлення, особливо на початкових етапах навчання [63, с. 178]. Отже, текстовий супровід аудіоматеріалів має використовуватися відповідно до навчальної мети й рівня підготовки учнів, виконуючи допоміжну функцію та не підміняючи слухове сприймання.

Таким чином, лінгводидактичні засади формування англомовної компетентності в аудіюванні охоплюють процесно-орієнтовану організацію навчання, систематичне сприймання доступного іншомовного мовлення, цілеспрямоване використання когнітивних, метакогнітивних і соціально-афективних стратегій, а також обґрунтований добір аудіоматеріалів з урахуванням рівня мовної підготовки, вікових особливостей та інтересів учнів. Важливого значення набуває й доцільне використання субтитрів і транскриптів як допоміжних засобів, що сприяють розумінню усного повідомлення, не підміняючи безпосереднього слухового сприймання. Сукупність зазначених положень становить теоретичне підґрунтя для розроблення методики використання навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle у формуванні англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

1.3. Навчальні онлайн-платформи BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle як засоби формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні

Стрімкий розвиток цифрових технологій суттєво трансформував сучасну освітню парадигму, висунувши нові вимоги до організації навчання іноземних мов. У цьому контексті особливого значення набуває використання онлайн-платформ як засобу формування англомовної компетентності старшокласників, зокрема в аудіювання [5, с. 75]. Аналіз наукової літератури свідчить про зростання інтересу дослідників до потенціалу цифрових ресурсів у навчанні

рецептивних видів мовленнєвої діяльності, які розглядаються як ефективний інструмент подолання труднощів у сприйнятті іншомовного мовлення на слух.

Теоретичним підґрунтям осмислення ролі онлайн-платформ у розвитку аудитивної компетентності є когнітивна теорія мультимедійного навчання Р. Мейєра, згідно з якою ефективне засвоєння інформації забезпечується одночасною активацією слухового та зорового каналів сприймання [51]. Відповідно до цієї теорії, вербальна й візуальна інформація обробляються окремо, тому поєднання аудіо, відеоряду та текстових підказок сприяє глибшому когнітивному опрацюванню матеріалу. Як зазначає Р. Мейєр, навчання є ефективнішим за умови одночасного подання слів і зображень [51, с. 47]. Це пояснює переваги мультимедійних платформ у розвитку аудитивних навичок, оскільки вони забезпечують інтегроване подання інформації, що покращує її розуміння, декодування та запам’ятовування.

Не менш важливим теоретичним підґрунтям є концепція комп’ютерно-опосередкованого навчання мов (CALL), яка розглядає технологічні засоби як невід’ємний компонент сучасного освітнього середовища. У праці К. Чапелл і Ш. Сауро зазначається, що цифрові інструменти розширюють можливості навчання аудіювання, зокрема завдяки контролю темпу відтворення, доступу до транскриптів, миттєвому зворотному зв’язку та багаторазовому прослуховуванню [28, с. 7]. Дослідники підкреслюють, що такі технології сприяють персоналізації навчання й розвитку автономії учнів [28, с. 12]. Водночас ефективність CALL-інструментів визначається не лише їх технічними можливостями, а й педагогічно обґрунтованим способом інтеграції в навчальний процес.

Серед навчальних онлайн-платформ, можливості яких доцільно використовувати для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні, виокремлюємо BBC Learning English, ELLLO (English Listening Lesson Library Online) та Edpuzzle. Кожна з них має власні особливості організації навчальної діяльності й пропонує інструменти для роботи з аудіо та відеоматеріалами.

BBC Learning English. Це безкоштовний освітній онлайн-ресурс Британської корпорації суспільного мовлення, що пропонує різноманітні матеріали для вивчення англійської мови, орієнтовані на широку аудиторію учнів різних рівнів підготовки. З педагогічного погляду ключовою перевагою цієї платформи є орієнтація на автентичний контент: матеріали відображають реальне використання англійської мови у різних соціокультурних контекстах і охоплюють актуальні теми сучасного суспільства. Особливої методичної цінності набуває рубрика "6 Minute English", яка містить тематичні аудіодіалоги стандартизованої тривалості, що супроводжуються лексичними коментарями та завданнями для перевірки розуміння.

Позитивний вплив використання BBC Learning English на розвиток аудитивних навичок підтверджує дослідження О. Давиденко, проведене на базі Ніжинського державного університету [34, с. 29-32]. Спеціально розроблені завдання на основі подкастів цієї платформи, побудовані за трьохетапною структурою (до, під час і після прослуховування), сприяли статистично значущому покращенню результатів тестування з аудіювання: після шеститижневого навчання середній бал дванадцяти першокурсників зріс на 1,33 ($p = 0{,}004$, критерій знаків). Авторка наголошує, що подкасти BBC є корисним допоміжним засобом розвитку навичок аудіювання, оскільки надають студентам доступ до автентичних матеріалів, записаних носіями мови [34, с. 30-34]. Подібні результати отримала Д. Рачміаті зі співавторами: дослідники дійшли висновку, що систематичне прослуховування подкастів BBC Learning English позитивно впливає на рівень сформованості аудитивних навичок студентів університету та підвищує їхню мотивацію до навчання [59, с. 739].

Перцептивний аспект використання BBC Learning English вивчено у роботі Ю. Барелла та А. Лінарсіх, які досліджували ставлення учнів до застосування цієї платформи у освітньому процесі [22, с. 3]. Науковці встановили, що студенти позитивно оцінюють різноманітність тематики пропонованих матеріалів і відзначають, що платформа дозволяє їм зіткнутися з різними варіантами британської вимови, що є важливим аспектом розвитку фонематичного слуху.

Водночас частина респондентів зазначила певні труднощі, пов’язані зі швидким темпом мовлення та використанням ідіоматичних виразів [22, с. 5].

Науковий доробок Х. Бозоргіан конкретизує методичний аспект використання подкастів BBC Learning English у контексті розвитку метакогнітивних стратегій аудіювання. Автори доводять, що включення прослуховування подкастів до домашніх завдань у поєднанні з метакогнітивним втручанням суттєво підвищує рівень аудитивної компетентності учнів [25, с. 4]. Це підтверджує не лише ефективність BBC Learning English як навчального ресурсу, але й необхідність цілеспрямованого педагогічного супроводу для повної реалізації його потенціалу. Отримані результати узгоджуються з висновками Ю. Фу, М. Ван, С. Мін, С. Чжоу, С. Пан, які підкреслюють, що самостійне аудіювання дає найкращий ефект лише за умови усвідомленого застосування учнями стратегій планування, моніторингу та оцінювання власної діяльності [37, с. 6].

Порівняльний аналіз наукових позицій щодо BBC Learning English свідчить про загальний консенсус дослідників щодо його переваг, пов’язаних з автентичністю та тематичним різноманіттям матеріалів. Водночас питання автономності учня залишається дискусійним: одні автори підкреслюють високий потенціал платформи для розвитку самостійного навчання [7, с. 237], тоді як інші наголошують на ризиках зниження мотивації та труднощах вибору відповідних за рівнем матеріалів без педагогічного супроводу [59, с. 742]. Це відображає ширшу проблему адаптації автентичних ресурсів до потреб конкретної навчальної аудиторії.

Окрему увагу А. Хасей та ін. приділяють мовленнєвому й культурологічному потенціалу BBC Learning English, зазначаючи, що дванадцятитижневе систематичне прослуховування подкастів тривалістю 3-6 хвилин сприяє суттєвому покращенню аудитивних умінь старшокласників [31, с. 8]. Попри обмеження вибірки, результати підтверджують ефективність платформи, особливо щодо розвитку розуміння природного темпу мовлення та сприймання розмовної англійської, що є одними з найскладніших аспектів

аудіювання для учнів. Аналогічних висновків дійшли Н. Аїні, Е. Абділлах і Н. Нурхандаяні, які зазначають, що регулярне прослуховування матеріалів BBC позитивно впливає на розвиток аудитивної компетентності здобувачів освіти. Зокрема, воно сприяє покращенню розуміння усного мовлення, розширенню словникового запасу, удосконаленню вимови та ознайомленню з автентичними британськими акцентами [19, с. 474].

Отже, BBC Learning English доцільно використовувати для ознайомлення учнів з автентичним англомовним мовленням, тематично різноманітними аудіоматеріалами та особливостями вимови. Водночас добір матеріалів має враховувати рівень мовної підготовки учнів, а самостійне прослуховування потребує належної методичної організації

Платформа ELLLO (English Listening Lesson Library Online). Це безкоштовний онлайн-ресурс, створений учителем англійської мови Тоддом Бюкенсом у 2003 році та відтоді систематично оновлюваний. Вона містить понад дві тисячі аудіо та відеоматеріалів, які структуровані відповідно до рівнів мовної підготовки від A1 до C1 [23]. Кожен навчальний матеріал включає автентичні записи природного спілкування носіїв і неносіїв англійської мови з різних країн, а також транскрипти, словникові глосарії та інтерактивні завдання для перевірки розуміння. Особливою характеристикою ELLLO є поліфонія акцентів і варіантів вимови, що суттєво розширює слуховий досвід учнів і відрізняє платформу від традиційних навчальних матеріалів.

Методичний потенціал ELLLO для розвитку аудитивних навичок детально аналізується у дослідженні Б. Міллінера та Р.Чайкула, які розробили на основі цієї платформи компонент екстенсивного аудіювання у формі “Listening Log” – щоденника прослуховування [53; с. 36]. Досліджуючи застосування ELLLO в японських університетах в контексті навчання англійської як лінгва-франка, автори дійшли висновку, що систематичне використання платформи для самостійного вибору матеріалів для прослуховування стимулює учнів до подальшої аудитивної активності поза межами класу, позитивно впливає на їхній критичний і культурологічний кругозір та розвиває навчальну автономію [53, с.

43]. Дослідники особливо акцентують увагу на тому, що експозиція до не носіїв англійської мови на ELLLO готує учнів до реального міжнародного спілкування, де англійська все частіше використовується як засіб комунікації між людьми з різними рідними мовами.

Праця М. Хаді, Л. Іззах та С. Фудіантарі, присвячена використанню ELLLO в університетському навчанні, підтверджує ефективність платформи як методичного інструменту для вдосконалення навчання аудіювання [42, с. 87]. Автори виокремлюють п’ять ключових компонентів ресурсу: рівневі аудіоматеріали, транскрипти, словник, вправи та ігри, які можуть використовувати вчитель для реалізації різних дидактичних цілей – введення нового матеріалу, організації контрольованої практики та самостійної позааудиторної роботи. Крім того, за результатами авторів, використання ELLLO робить навчання цікавішим і підвищує мотивацію студентів, зокрема завдяки можливості застосовувати мобільні пристрої для виконання навчальних завдань [42, с. 86-89].

Порівняльне дослідження С. Паланг’нган, Х. Атмовардойо та С. Веди засвідчило статистично значущий позитивний вплив використання ELLLO на результати тестів з аудіювання учнів старшої школи [58, с. 56]. Автори пояснюють цей ефект значним обсягом вхідного мовленнєвого матеріалу, який платформа пропонує порівняно з традиційними підручниками, а також можливістю поєднання стратегій аудіювання “зверху вниз” і “знизу вгору” завдяки наявності транскриптів. Водночас вони зауважують, що за умов самостійного використання ресурсу існує ризик відволікання учнів від навчального завдання, що зумовлює необхідність педагогічного супроводу [67, с. 57].

Позитивне ставлення студентів до ELLLO як засобу екстенсивного аудіювання засвідчують і результати роботи Д. Мултіади та співавторів, проведеної в межах університетського курсу. Респонденти відзначали можливості платформи для розширення словникового запасу та розвитку фонологічного слуху, водночас звертаючи увагу на складність окремих

матеріалів і їхню культурну специфіку, що іноді ускладнює розуміння [55, с. 253]. Ці висновки певною мірою відрізняються від позиції Б. Міллінера та М. Чайкула, які розглядають культурне різноманіття ELLLO як перевагу. Така відмінність свідчить про те, що результативність використання платформи залежить, зокрема, від рівня мовної підготовки та культурологічної обізнаності учнів. Узагальнення наукових позицій щодо ELLLO дозволяє зробити висновок про те, що ця платформа є ефективним ресурсом для розвитку аудитивних навичок завдяки трьом основним характеристикам: типологічному різноманіттю матеріалів (діалоги, монологи, інтерв'ю), що відображає реальний спектр аудитивних завдань; рівневій диференціації, що дозволяє реалізовувати принцип доступності; та мультиакцентному характеру записів, що готує учнів до реального спілкування в міжнародному контексті. Водночас дослідники одностайно вказують на необхідність структурованого методичного керівництва при роботі з ELLLO, оскільки без нього учні зазнають труднощів з відбором рівнево-відповідних матеріалів і менш ефективно використовують потенціал платформи.

Таким чином, ELLLO вирізняється різноманітністю аудіо та відеоматеріалів, рівневою диференціацією й представленістю різних акцентів англійської мови. Платформа створює умови для систематичного екстенсивного аудіювання та самостійного вибору навчального матеріалу. Водночас ефективність її використання залежить від правильного добору матеріалів відповідно до рівня підготовки учнів і педагогічного супроводу навчальної діяльності.

Платформа EdPuzzle. Це інтерактивний онлайн-ресурс для роботи з відеоматеріалами, який дозволяє вчителю перетворювати будь-яке навчальне відео на структуроване завдання для аудіювання. У відео можна вбудовувати запитання різних типів (відкриті, з множинним вибором, числові), а також зупиняти відтворення у визначених місцях для контролю розуміння. Такий підхід забезпечує активне залучення учнів до процесу перегляду та сприяє більш усвідомленому опрацюванню аудіовізуальної інформації.

Огляд літератури, проведений А. Аулія та ін., виявив, що EdPuzzle підвищує залученість учнів, покращує аудіювальне розуміння та розвиває навчальну автономію завдяки таким функціям, як вбудовані тести, самостійне регулювання темпу відтворення та миттєвий зворотний зв'язок [70]. Методологічна цінність цього аналізу полягає в тому, що він синтезує результати досліджень 2015-2025 років, охоплюючи різні навчальні контексти й вікові групи учнів. Автори вказують на теоретичне обґрунтування ефективності EdPuzzle через призму когнітивної теорії мультимедійного навчання: вбудовані запитання виступають засобом управління когнітивним навантаженням, направляючи увагу учня на ключові аспекти змісту й унеможливлюючи пасивне сприймання.

У кількісному дослідженні Н. Маваддах та ін. застосування EdPuzzle в аудиторному дослідженні дій (classroom action research) продемонструвало суттєве покращення аудитивних навичок учнів [49, с. 3]. Автори зазначають, що функція "rewatch" (повторний перегляд) та автоматичний зворотний зв'язок після кожного запитання значно підвищують мотивацію учнів і дають їм можливість самостійно виявляти та усувати прогалини в розумінні матеріалу. Цей висновок узгоджується з результатами М. Лестарі та ін. які шляхом анкетування встановили, що переважна більшість учнів відчуває задоволення від навчальної діяльності на основі EdPuzzle й оцінює платформу як ефективний засіб розвитку аудіювання [47, с. 6].

У свою чергу, праця Д. Набіли підтверджує ефективність використання Edpuzzle для розвитку навичок аудіювання. Результати свідчать, що інтерактивні відео із завданнями сприяють кращому розумінню почутого, підвищують залученість студентів і покращують загальний рівень сформованості аудитивних навичок [56, с. 48].

Д. Маргавіджайя та ін. у змішаному дослідженні вивчали вплив відеоматеріалів YouTube, інтегрованих у платформу EdPuzzle, на аудитивні навички учнів. Результати демонструють статистично значуще покращення в експериментальній групі, а учні позитивно оцінили можливість працювати з автентичними відеоматеріалами в структурованому форматі [48, с. 8]. Важливою

є констатація авторів про те, що інтеграція YouTube відео з EdPuzzle виявилася більш ефективною, ніж використання лише YouTube або лише традиційних аудіозаписів.

Згідно із даними сучасних наукових розвідок, присвячених використанню EdPuzzle у навчанні аудіювання, Д. Чезаре М. Качоровскі, А. Хеші встановлюють, що платформа сприяє підвищенню ефективності розуміння аудіовізуального матеріалу завдяки його поетапній організації [31, с. 3]. У контексті розвитку сучасної методичної науки автори виокремлюють два ключові механізми цього впливу: по-перше, фрагментація відеоматеріалу із примусовими зупинками для виконання завдань знижує когнітивне навантаження та полегшує опрацювання інформації; по-друге, вбудовані запитання активізують процеси прогнозування та перевірки розуміння під час перегляду. У світлі вищесказаного EdPuzzle розглядається не лише як інструмент контролю, а як засіб формування стратегій ефективного аудіювання.

Варто зазначити, що Edpuzzle забезпечує структуроване, інтерактивне та відстежуване середовище для самостійного позааудиторного опрацювання аудіовізуального матеріалу. Це узгоджується з висновками Н. Зараха, яка підкреслює, що Edpuzzle як інтерактивна відеоплатформа сприяє підвищенню ефективності навчання аудіювання, роблячи його більш активним, автономним і когнітивно підтримуваним [70, с. 342]. Учителі, у свою чергу, отримують детальну аналітику щодо прогресу кожного учня, що дозволяє більш цілеспрямовано використовувати аудиторний час для подолання конкретних труднощів у розумінні.

С. Хамід, аналізуючи ставлення учнів до EdPuzzle як інструменту оцінювання аудіювання, зазначає, що платформа сприймається як автентична та цікава завдяки використанню відеоматеріалів, пов’язаних із повсякденним життям учнів [43, с. 17]. Це важливо з огляду на афективний компонент навчання, оскільки позитивні емоції підвищують мотивацію до повторного використання ресурсу й сприяють накопиченню аудитивного досвіду. Подібні висновки роблять М. Шабір та Н. Нада, підкреслюючи, що EdPuzzle позитивно

впливає на залученість і мотивацію учнів, що опосередковано покращує розвиток аудитивних навичок [64, с. 65]. Таким чином, ефективність платформи проявляється одночасно на когнітивному та мотиваційному рівнях.

Водночас результати досліджень щодо Edpuzzle потребують обережного узагальнення. Значна частина розглянутих емпіричних праць присвячена використанню платформи в інших освітніх і культурних контекстах, тому їхні результати не можна безпосередньо переносити на умови навчання українських старшокласників. Крім того, потребує подальшого вивчення довгостроковий вплив використання платформи на стійкість сформованих аудитивних умінь.

Отже, Edpuzzle є засобом інтерактивної організації роботи з відеоматеріалами, що дає змогу поєднувати сприймання усного мовлення з виконанням завдань на перевірку розуміння, повторним переглядом і отриманням зворотного зв’язку.

Порівняння BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle дає змогу виокремити їхні спільні характеристики й особливості використання у формуванні англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні. Усі три платформи забезпечують доступ до аудіо та відеоматеріалів, створюють можливості для самостійної роботи учнів і дають змогу організовувати повторне опрацювання навчального контенту. Водночас вони відрізняються за змістом матеріалів, рівнем інтерактивності та способом організації навчальної діяльності.

BBC Learning English доцільно використовувати для роботи з автентичними аудіоматеріалами, подкастами й тематичними діалогами. ELLLO забезпечує ширший досвід сприймання мовлення завдяки різноманітності мовців, акцентів і рівнів складності матеріалів, а також сприяє організації екстенсивного аудіювання. Edpuzzle, на відміну від перших двох ресурсів, передбачає структуроване опрацювання відеоматеріалів за допомогою вбудованих запитань, зупинок і зворотного зв’язку. Отже, зазначені платформи мають взаємодоповнювальні можливості, що дає підстави для їх комплексного використання в освітньому процесі.

Водночас ефективність інтеграції онлайн-платформ залежить не лише від їхніх технічних можливостей, а й від педагогічної доцільності добору матеріалів, відповідності їх рівню мовної підготовки учнів і належної організації навчальної діяльності. Важливими умовами є також наявність технічної інфраструктури та сформованість цифрових компетентностей учителів і учнів [46, с. 165]. Як зауважують К. Чапелл і Ш. Сауро, самі технологічні засоби не гарантують результативності навчання без відповідної педагогічної концепції та методично обґрунтованого використання [28, с. 18]. З огляду на вимоги до іншомовної підготовки учнів 10-11 класів, передбачені навчальними програмами [13], BBC Learning English та ELLLO можуть забезпечувати роботу з автентичним мовленнєвим матеріалом, тоді як Edpuzzle – його інтерактивне опрацювання та контроль розуміння.

Таким чином, BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle відрізняються за змістом і способом організації навчальної діяльності, проте їх комплексне використання створює додаткові можливості для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні. Методично доцільне поєднання цих ресурсів забезпечує систематичну роботу з аудіо та відеоматеріалами, розвиток умінь розуміти основний зміст і виокремлювати необхідну інформацію, а також організацію самостійної й керованої навчальної діяльності учнів.

Висновки до розділу 1

У першому розділі здійснено теоретичний аналіз проблеми формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ.

Досліджено сутність поняття “англомовна компетентність в аудіюванні”. З’ясовано, що аудіювання є складним рецептивним видом мовленнєвої діяльності, який не обмежується слуховим сприйманням, а передбачає розпізнавання, декодування, осмислення та інтерпретацію усного мовлення на основі мовних і фонових знань, контексту та когнітивних стратегій. Його

розглянуто як активний, стратегічний і багаторівневий процес, у якому взаємодіють механізми опрацювання інформації “знизу вгору” (bottom-up) і “згори донизу” (top-down).

Англомовну компетентність в аудіюванні визначено як здатність сприймати й розуміти автентичні іншомовні тексти різних жанрів і видів із різним ступенем повноти та глибини розуміння їхнього змісту. У її структурі виокремлено п’ять взаємопов’язаних складників: мовні знання, аудитивні навички (фонетичні, лексичні та граматичні), аудитивні вміння, стратегії аудіювання та соціокультурні знання. Встановлено, що мовні знання становлять змістову основу аудитивних навичок, які забезпечують автоматизоване розпізнавання й декодування мовленнєвого потоку; аудитивні вміння сприяють розумінню та смисловому опрацюванню почутої інформації; стратегії забезпечують свідоме керування процесом сприймання й розуміння усного мовлення, а соціокультурні знання дають змогу інтерпретувати його з урахуванням культурного та комунікативного контексту. Охарактеризовано лінгводидактичні засади формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні, серед яких виокремлено процесно-орієнтований підхід до навчання, систематичне екстенсивне аудіювання, цілеспрямоване використання когнітивних, метакогнітивних і соціально-афективних стратегій, добір автентичних та адаптованих аудіоматеріалів відповідно до рівня мовної підготовки й інтересів учнів, а також доцільне застосування субтитрів і транскриптів як допоміжних засобів навчання.

Проаналізовано навчальні онлайн-платформи BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle як засоби формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні. Визначено їхні специфічні особливості та можливості використання в освітньому процесі. Зокрема, BBC Learning English забезпечує доступ до автентичних аудіоматеріалів і тематичних подкастів, сприяє ознайомленню учнів із різними варіантами англійської вимови; ELLLO пропонує різнорівневі аудіо й відеоматеріали за участю мовців із різних країн, транскрипти та інтерактивні завдання, що створює умови для систематичного

екстенсивного аудіювання; Edpuzzle дає змогу організовувати інтерактивну роботу з відеоматеріалами шляхом вбудовування запитань, зупинок для перевірки розуміння та надання зворотного зв’язку. Встановлено, що спільними перевагами платформ є доступність автентичного мовленнєвого контенту, можливість повторного прослуховування або перегляду, індивідуалізації темпу роботи та організації самостійної навчальної діяльності. Водночас обґрунтовано необхідність добору матеріалів відповідно до рівня мовної підготовки й інтересів учнів, а також педагогічного супроводу їх використання. Зроблено висновок про взаємодоповнювальний характер зазначених платформ і доцільність їх комплексного застосування у формуванні англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В АУДІЮВАННІ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ BBC LEARNING ENGLISH, ELLLO ТА EDPUZZLE

2.1. Організація поетапної роботи з аудіоматеріалами навчальних онлайн-платформ у старшій школі

Теоретичні положення, обґрунтовані в першому розділі дослідження, стали підґрунтям для розроблення методичних засад формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle. Запропонований підхід передбачає поетапне формування цієї компетентності відповідно до сучасних вітчизняних і зарубіжних методичних положень та реалізується через використання автентичних аудіоматеріалів, інтерактивних завдань і цифрових інструментів зазначених платформ. Основою такої роботи є загальновизнана триетапна модель Pre-listening – While-listening – Post-listening, яка забезпечує послідовний розвиток аудитивних умінь, активізацію мовленнєвого досвіду учнів і створює умови для ефективного формування англомовної компетентності в аудіюванні.

О. Тарнопольський і М. Кабанова [17, с. 125] виокремлюють три основні компоненти навчання аудіювання: формування навичок сприймання (перцептивний), розуміння (аналітичний) та інтерпретації (прагматичний). Відповідно до цієї структури вибудовується система вправ: від підготовчих завдань, спрямованих на актуалізацію фонових знань і формування перцептивних умінь, до вправ на глобальне й детальне розуміння та завершальних продуктивних завдань, що передбачають використання почутої інформації в мовленнєвій діяльності.

Подібна послідовність простежується і в підході Н. Ніколаєвої [11, с.292], яка розглядає навчання аудіювання як поетапний процес, що передбачає підготовку до сприймання аудіотексту, його безпосереднє прослуховування та подальше опрацювання змісту. Зазначені положення узгоджуються із

загальноприйнятою в зарубіжній методиці триетапною моделлю pre-listening – while-listening – post-listening.

З огляду на відповідність цієї послідовності цілям формування англомовної компетентності в аудіюванні, а також можливість її реалізації за допомогою навчальних онлайн-платформ, за основу нашої методики обираємо модель pre-listening – while-listening – post-listening.

2.1.1. Етап Pre - listening

Метою першого етапу є підготовка учнів до сприйняття аудіотексту, актуалізація попередніх знань, прогнозування змісту та усунення можливих мовних труднощів. Автори С. Моввa, П. Алапаті, П. Велівенті, Г. Майтрейї розглядають pre-listening як важливий підготовчий етап навчання аудіювання, завданням якого є створення умов для успішного сприймання та розуміння аудіотексту. На їхню думку, така підготовка допомагає зосередити увагу учнів на змісті майбутнього прослуховування, викликати інтерес до теми та сформувати розуміння мети аудіювання. Дослідники наголошують, що перед безпосереднім прослуховуванням учням необхідно надати достатній контекст і чітко пояснити тему та характер завдання, оскільки це підвищує їхню впевненість і ефективність під час роботи з аудіотекстом [54, с. 1501].

У межах pre-listening виокремлюють такі напрями роботи: створення загальної основи для виконання завдання, поетапне представлення навчального матеріалу, попередній інструктаж, актуалізацію наявних знань і попереднього досвіду виконання подібних завдань, урахування рівня навчальних досягнень учнів, ознайомлення їх із цілями навчання та пояснення ефективної поведінки й стратегій під час аудіювання. Таким чином, pre-listening постає не формальною підготовкою до прослуховування, а комплексом підтримувальних дій, що забезпечують готовність учня до сприймання аудіоматеріалу.

До типових видів вправ цього етапу належать: прогнозування теми за заголовком або зображенням (predict the topic), візуальне прогнозування

комунікативної ситуації (look and guess), співвіднесення нової лексики зі значеннями чи зображеннями (matching), активізація асоціацій, пов'язаних із темою (brainstorming), а також обговорення питань, що вводять учнів у тему майбутнього прослуховування (discussion questions). Такі вправи виконують функції мотивації, зняття лексичних труднощів і формування прогностичних умінь ще до безпосереднього контакту з аудіотекстом.

Ілюстрацією застосування зазначених прийомів може слугувати робота з аудіозаписом BBC Learning English "Eating 50-year-old stew", присвяченим темі незвичної їжі та так званих "вічних страв". Завдання на брейнстормінг навколо поняття unusual food активізує фонові знання учнів і формує асоціативне поле перед прослуховуванням. Дискусійні питання про особистий досвід і тривалість зберігання страв виконують роль своєрідного містка до основної теми запису. Прогнозування змісту за заголовком розвиває вміння висувати обґрунтовані припущення, а візуальна опора у вигляді зображення казана з супом, що готується, готує учнів до сприйняття діалогічного мовлення дикторів. Завдання на встановлення відповідності між словами та визначеннями (perpetual stew, simmering, replenish, from scratch тощо) знімає лексичні труднощі, які могли б перешкодити розумінню тексту під час прослуховування. Типи вправ систематизовано у таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Види вправ етапу pre-listening

Вид вправи	Мета
Brainstorming	Активізація фонових знань, створення асоціативного поля за темою
Discussion questions	Актуалізація особистого досвіду, мотивація до прослуховування
Predict the topic	Формування вміння прогнозувати зміст за заголовком
Look and guess	Прогнозування комунікативної ситуації за зображенням
Match the words with definitions	Зняття лексичних труднощів перед прослуховуванням

2.1.2. Етап While -listening

Етап While-listening є ключовим етапом безпосередньої роботи учнів з аудіотекстом. В. Мендоса Морейра, К. Кайседо Севальйос та Х. Самбрано Меро [52] визначають його (during-listening) як центральну складову процесу навчання аудіювання, під час якої учні безпосередньо взаємодіють з аудіоматеріалом і зосереджують увагу на визначеній меті слухання. Завдання цього етапу спрямовані на розуміння як загального змісту, так і конкретної інформації, а основну роль відіграють вправи, що забезпечують активне й цілеспрямоване слухання.

На думку дослідників, під час аудіювання учні застосовують різні когнітивні стратегії: роблять нотатки, використовують візуальні опори, співвідносять почуту інформацію з наявними знаннями та формулюють висновки на основі контексту. Метою цього етапу є розвиток аудитивних умінь за допомогою керованих завдань, спрямованих на перевірку розуміння почутого, уточнення інформації та виокремлення ключових моментів аудіотексту. Методична підтримка вчителя сприяє ефективнішому виконанню завдань і усвідомленому опрацюванню почутої інформації. Отже, While-listening передбачає безпосередню, усвідомлену та стратегічно організовану взаємодію учнів з аудіотекстом.

До основних видів вправ цього етапу належать: визначення правильності тверджень (true/false), вибір правильної відповіді з кількох варіантів (multiple choice), заповнення пропусків словами чи фразами з аудіотексту (fill in the gaps), установлення відповідності між інформацією та її джерелом, зокрема співвіднесення мовців з їхніми висловлюваннями (matching), а також заповнення таблиць конкретними даними під час слухання (complete the table). За спрямованістю ці вправи охоплюють різні види аудіювання: розуміння основного змісту (listening for gist) та вибіркове розуміння конкретної інформації (listening for specific information).

Прикладом реалізації зазначених прийомів є аудіоматеріал ELLLO “Food We Hate”, побудований у формі невимушеної бесіди двох співрозмовниць про продукти харчування, які їм не подобаються. Завдання true/false спрямоване на перевірку загального розуміння змісту під час першого прослуховування; multiple choice – на з’ясування причин, якими співрозмовниці пояснюють своє негативне ставлення до певних продуктів; fill in the gaps – на розвиток уміння розпізнавати ключові слова та фрази в розмовному мовленні; matching – на співвіднесення висловлювань із відповідними мовцями. Завдання complete the table передбачає систематизацію почутої інформації за категоріями “продукт – хто не любить – причина” та сприяє перевірці розуміння деталей аудіотексту (див. таб 2.2.).

Таблиця 2.2

Види вправ етапу while-listening

Вид вправи	Мета
True / False	Розуміння загального змісту (listening for gist)
Multiple choice	Розуміння загального змісту (listening for gist)
Fill in the gaps	Розпізнавання лексики на слух
Matching	Співвіднесення інформації з конкретним мовцем
Complete the table	Структурування почутої інформації

2.1.3. Етап Post-listening

Етап Post-listening спрямований на подальше опрацювання аудіо або відеоматеріалу після його безпосереднього сприймання. На цьому етапі доцільно організовувати обговорення та рефлексію, під час яких учні аналізують зміст почутого, висловлюють власні інтерпретації та осмислюють результати виконаної роботи. Важливе місце посідають завдання, що передбачають співвіднесення отриманої інформації з особистим досвідом учнів та актуальними подіями, а також обговорення результатів виконання вправ, уточнення незрозумілих моментів і виправлення помилок [34].

Я. Моісеєва наголошує, що етап після прослуховування може бути тривалішим за попередні, оскільки саме на цьому етапі учні мають можливість

осмислити почуту інформацію, обговорити її з іншими та виконати письмові завдання. Дослідниця підкреслює доцільність використання інтерактивних форм і методів навчання під час роботи з аудіотекстом, що сприяє активнішому залученню учнів до навчальної діяльності [14, с. 47].

На відміну від попередніх етапів, на яких переважає рецептивна діяльність, Post-listening передбачає перехід до репродуктивного та продуктивного використання отриманої інформації в усному й писемному мовленні. До основних видів вправ належать: відповіді на запитання за змістом (answering comprehension questions), стислий переказ почутого (summarizing), обговорення теми та висловлення власної думки (discussion), творче завершення або продовження історії (complete the story), а також письмові завдання різних жанрів (writing task).

Ілюстрацією застосування зазначених прийомів може слугувати відеоматеріал Edpuzzle “How to Choose the Right Career Path in 7 Simple Steps”, присвячений темі вибору професії, яка має безпосереднє особистісне значення для старшокласників. Характерні вправи наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Види вправ етапу post-listening

Вид вправи	**Мета**
Answering comprehension questions	Перевірка глибини розуміння змісту матеріалу
Summarizing	Стисле й логічне відтворення основного змісту
Discussion	Розвиток аргументації, зв’язок теми з особистим досвідом
Complete the story	Розвиток творчих умінь, логічне доповнення матеріалу
Writing task	Розвиток писемного мовлення, закріплення тематичної лексики

Як бачимо, типовими завданнями є запитання на розуміння спрямовані на перевірку засвоєння основної інформації про етапи вибору кар’єри; переказ сприяє виокремленню головної думки та її відтворенню власними словами; дискусія дає змогу співвіднести зміст матеріалу з особистим досвідом і

цінностями учнів. Творче завдання, зокрема пропозиція додаткового кроку у виборі професії або створення короткої історії персонажа, розвиває вміння самостійно використовувати почуту інформацію. Письмове завдання у формі відгуку, листа-поради чи рефлексивного тексту забезпечує закріплення тематичної лексики в писемному мовленні.

Отже, робота з аудіотекстом на етапах pre-listening, while-listening і post-listening сприяє поступовому розвитку навичок аудіювання та забезпечує належну організацію навчального процесу. Перед прослуховування знімає психологічні та лексичні бар'єри, активізує фонові знання й формує мотивацію до сприймання тексту; під час прослуховування організовує цілеспрямовану взаємодію учнів з аудіоматеріалом на різних рівнях розуміння – від загального змісту до конкретних деталей; після прослуховування переводить здобуту інформацію в репродуктивну та продуктивну мовленнєву діяльність, розвиваючи вміння усного й писемного мовлення. Взаємопов'язаність і послідовність цих трьох етапів свідчить про доцільність покладення саме цієї моделі в основу подальшого комплексу вправ, спрямованого на цілісний і системний розвиток навичок аудіювання учнів.

2.2. Комплекс вправ для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ

Для практичної реалізації запропонованої методики розроблено комплекс вправ, спрямований на формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle. Комплекс побудовано відповідно до описаної нами триетапної моделі навчання аудіювання та охоплює систему вправ, спрямованих на розвиток умінь прогнозувати зміст аудіотексту, розуміти основну й детальну інформацію, інтерпретувати почуте та використовувати отриману інформацію в подальшій комунікативній діяльності. Саме рівень сформованості зазначених умінь став основою для оцінювання ефективності запропонованої методики під час пробного навчання.

Вправи охоплюють різні теми навчальної програми для 11-А класу, оскільки пробне навчання було спрямоване на узагальнення, систематизацію й удосконалення сформованих умінь аудіювання.

Урок 1. “Choosing a Career”

Платформа: Edpuzzle

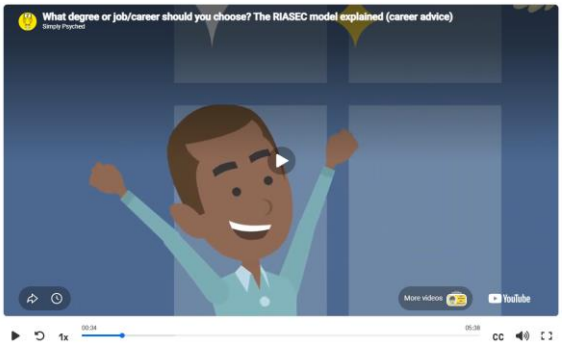

Рис. 2.1. **Посилання на платформу:**

https://edpuzzle.com/media/6922702fc5c710a4b3314df7

Вправа 1.

Етап: pre-listening (передпрослуховування)

Мета: розвиток уміння прогнозувати зміст аудіотексту на основі візуальної інформації, активізація фонових знань та підготовка до сприйняття теми професійного самовизначення.

Тип: некомунікативна, рецептивно-продуктивна

Інструкція: ***Look at the pictures below. In pairs, discuss the questions and predict what the recording may be about.***

- What professions do you see?
- Which jobs require creativity? Which require practical skills?
- Why do people sometimes find it difficult to choose a degree or career?
- What factors may influence career decisions?

Рис. 2.2

Вправа 2.

Етап: pre-listening (передпрослуховування)

Мета: попереднє опрацювання ключової лексики аудіотексту, розвиток лексико-семантичної здогадки та формування навичок встановлення синонімічних і антонімічних зв'язків.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Before listening, match the words and expressions from the recording with their synonyms or antonyms.***

1. passion	A. imaginative (synonym)
2. fulfil	B. hate (synonym)
3. despise	C. satisfy (synonym)
4. practical	D. temporary employment (antonym)
5. creative	E. enthusiasm (synonym)
6. stable career	F. theoretical (antonym)

Вправа 3.

Етап: while-listening (під час прослуховування)

Мета: формування навичок глобального та детального розуміння аудіотексту, розвиток уміння знаходити конкретну інформацію та співвідносити її зі змістом прослуханого.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Listen to the recording and choose the correct answer (A, B or C).***

1. According to the speaker, many people are afraid of choosing a career because they
   A. dislike studying
   B. are afraid they may hate their future profession
   C. have too many hobbies
2. Holland's theory was first published in
   A. 1949
   B. 1969
   C. 1959
3. People belonging to the realistic type usually enjoy
   A. practical activities and working with their hands
   B. writing novels
   C. teaching children
4. Which type is associated with creativity and self-expression?
   A. Conventional
   B. Artistic
   C. Social
5. Enterprising people are generally interested in
   A. power, responsibility and competition
   B. routine and structure
   C. natural sciences
6. The purpose of matching an interest code with a profession is to
   A. earn a higher salary
   B. become more productive and have a stable career
   C. avoid university studies

Вправа 4.

Етап: while-listening (під час прослуховування)

Мета: розвиток навички вибіркового аудіювання, формування вміння сприймати текст на слух та заповнювати пропуски конкретними лексичними одиницями.

Тип: некомунікативна, рецептивно-продуктивна.

Інструкція: ***Listen to the recording again and fill in the gaps with the missing words.***

1. Holland presented the world with his _____ model.
2. People who score high for the realistic category like _____ activities with practical solutions.
3. The investigative dimension is connected to professions that demand a lot of _____ thinking.
4. Artistic people think of alternative ways of doing things and try to come up with new _____.
5. In the social type, the main focus is the _____ and teaching of individuals.
6. Enterprising people put emphasis on power, status and _____.
7. In the conventional dimension, _____ and routines are important.
8. Around _____ combinations of interest codes are possible.

Вправа 5.

Етап: while-listening (під час прослуховування)

Мета: формування навичок детального розуміння аудіотексту, розвиток уміння визначати тип інформації та розрізняти факти й особисті судження.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція*: Read the statements below. Decide whether each statement is a fact (F) or an opinion (O). Mark your answers accordingly. Pay attention to whether the information is objective and can be verified, or expresses personal feelings, beliefs or judgments.*

1. Society expects people to choose a degree and a job that give meaning to life.

2. Everybody seems to have their lives perfectly organised.
3. Holland's RIASEC model was first published in 1959.
4. Jennifer Lawrence would never save your life when you are dying.
5. A good match between interests and profession may result in a more stable career.
6. The conventional type is represented by a typical German.
7. Around 720 combinations of interest codes are possible.
8. Artistic people are usually more open to new experiences.

Вправа 6.

Етап: post-listening (післяпрослуховування)

Мета: розвиток продуктивних навичок усного мовлення, уміння узагальнювати інформацію, аргументувати власну думку та творчо використовувати нову лексику на основі прослуханого матеріалу.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Інструкція: ***Prepare a short presentation (2-3 minutes) entitled "My Ideal Career and Personality Type".***

Include the following points:

1. Look at the picture and choose which Holland personality type (or combination of types) describes you best.

Картка до вправи 6

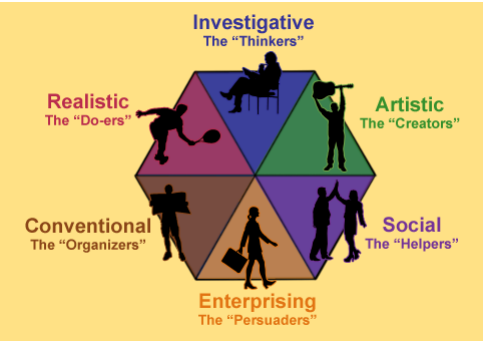

2. Your strengths, talents and interests.

A. A degree or profession that would suit your personality.

B. Why this career would make you happy and productive.

C. Whether salary or personal interests are more important when choosing a profession.

Use vocabulary from the recording, such as **passion, true calling, talents, creative, practical, responsibility, stable career, interest code, personality type**.

Урок 2. "Travelling"
Платформа: BBC Learning English

Рис. 2.3 **Посилання на платформу:**

https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english/ep-190912

Вправа 7.

Етап: pre-listening (передпрослуховування)

Мета: розвиток уміння прогнозувати зміст аудіотексту на основі проблемних запитань, активізація критичного мислення та фонових знань про сучасний туризм.

Тип: некомунікативна, рецептивно-продуктивна.

Інструкція: ***Before listening, read the questions and discuss them in pairs. Try to predict what problems might be mentioned in the recording.***

- Why can tourism sometimes become a problem for cities?
- What kinds of tourist behaviour might annoy local residents?
- Why might cities want to control the number of visitors?
- What rules do you think could be introduced in popular tourist destinations?

Try to express 3-4 sentences summarising your predictions.

Вправа 8.

Етап: pre-listening (передпрослуховування)

Мета: формування лексико-семантичної здогадки та розвиток уміння інтерпретувати значення слів через контекстуальні підказки у мікро-ситуаціях.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Read the short situations. Decide what the underlined words most likely mean in each case.***

1. The city introduced a **clampdown** after tourists started breaking rules in public places.
2. Some visitors were **misbehaving**, so the police had to intervene.
3. The town decided to set a **cap** on daily visitors.
4. Authorities want to protect the city's **authentic** atmosphere.
5. Tourists were **wading** in the fountains despite warnings.

Choose the closest meaning for each underlined word:

A. Limiting something

B. Behaving badly

C. Walking in water

D. Real and original

E. Strict official control

Вправа 9.

Етап: while-listening (під час прослуховування)

Мета: розвиток уміння відновлювати логічну послідовність інформації в аудіотексті та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Listen to the recording. Put the events in the correct order (1-5).***

A. Bruges introduces limits on cruise ships.

B. Tourists behave inappropriately in Rome.

C. The discussion introduces the topic of growing tourism.

D. Cities introduce new rules to protect residents and heritage.

E. The most visited city in the world is revealed.

Вправа 10.

Етап: while-listening (під час прослуховування)

Мета: формування навичок точного аудіювання, розвиток уміння ідентифікувати цільову інформацію (listening for detail) та заповнювати пропущені смислові елементи.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Listen to the recording and complete the sentences using 1-3 words from the audio.***

1. Many cities are becoming more _____ because of tourism.
2. The purpose of new rules is to improve life for _____ and tourists.
3. Some tourists were walking around _____ in Rome.
4. Bruges wants to avoid the _____ of the city.
5. Cruise visitors often do not spend much money because they do not stay _____.

Вправа 11.

Етап: post-listening (післяпрослуховування)

Мета: розвиток навичок швидкого непідготовленого мовлення в ігровій формі, активізація загального розуміння прослуханого змісту.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Інструкція*: One student sits at the front, facing the class. The rest of the class quickly ask them simple questions about the recording, one after another. The student answers as fast as they can.*

Example questions:

- Which city do tourists visit the most?
- What did tourists do wrong in Rome?
- Why don’t cities like cruise ship visitors?
- What is Bruges trying to protect?

Change the student after 1 minute and start again with new questions.

Вправа 12.

Етап: post-listening (післяпрослуховування)

Мета: розвиток критичного мислення та продуктивного письмового мовлення через створення власної “міської туристичної політики” на основі почутого матеріалу.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Інструкція: ***Imagine you are part of a city council in a very popular tourist city. Based on the ideas from the recording, design your own “Tourism Rules Charter”.***

Write 6-8 sentences including:

- 2 rules for tourists
- 2 reasons why these rules are necessary
- 1 rule about controlling visitor numbers
- 1 explanation of how the rules improve the city

Use your own ideas but base them on the problems mentioned in the recording (crowds, respect, behaviour, cruise ships, city protection).

Урок 2. “Art and Media ”

Платформа: Elllo (English Listening Lesson Library Online)

Рис. 2.4 **Посилання на платформу:**

https://www.elllo.org/english/1451/1490-Ben-Hanna-Music-Business.htm

Вправа 13.

Етап: pre-listening (передпрослуховування).

Мета: формування прогностичних умінь, розвиток здатності відновлювати зміст аудіотексту за непрямими підказками (цитатами), активізація критичного мислення щодо теми музичної індустрії.

Тип: некомунікативна, рецептивно-прогностична.

Інструкція: ***Read the quotes below. Try to guess what the speakers will talk about in the recording. Discuss your ideas in pairs and write 3-4 sentences of prediction.***

1. “No one buys CDs anymore.”
2. “People can download music for free on the internet.”
3. “A video can become famous very quickly online.”
4. “Unknown artists can suddenly become pop stars.”

Вправа 14.

Етап: pre-listening (передпрослуховування).

Мета: розвиток уміння розпізнавати ставлення мовців до проблеми, формування навичок інтерпретації емоційного та оцінного змісту висловлювань.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Read the statements. Decide whether they reflect a positive, negative or neutral attitude towards the music industry changes.***

1. The internet gives musicians new opportunities to become famous.
2. Artists cannot make money because of illegal downloading.
3. Music distribution has completely changed over the years.
4. YouTube helps unknown singers get attention.
5. The situation in the music industry is unfair for many artists.

Вправа 15.

Етап: while-listening (під час прослуховування).

Мета: формування навичок детального аудіювання, розвиток уміння ідентифікувати мовця за змістом висловлювання та аргументацією.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Listen to the recording. Decide who says each idea: Ben (B) or Hana (H). Write B or H next to each sentence.***

1. The music industry used to make money from CDs. ___
2. The internet helps unknown artists become popular. ___
3. Illegal downloading is a problem for musicians. ___
4. I discovered a new singer on YouTube. ___
5. Going viral can make someone a pop star. ___

Вправа 16.

Етап: While-listening (під час прослуховування)

Мета: розвиток навичок розуміння логічної структури мовлення, встановлення послідовності аргументів у діалозі.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Listen to the recording and put the ideas in the order they appear in the conversation (1-5).***

A. Discussion about illegal downloading programs like Napster.
B. Explanation of how YouTube helps unknown artists.
C. Introduction of changes in the music industry.
D. Example of an artist who became famous online.
E. Problem of musicians not earning money anymore.

Вправа 17.

Етап: post-listening (післяпрослуховування)

Мета: розвиток навичок непідготовленого монологічного мовлення.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Інструкція: ***Discuss the questions as a class. Raise your hand to answer. Use vocabulary from the recording (exposure, illegal downloading, go viral, record deal, independent artist).***

1. Who do you agree with more – Ben or Hana? Why?
2. Should artists be paid every time someone listens to their music online?
3. Where would you rather discover new music – on the radio or YouTube?

Вправа 18.

Етап: post-listening (післяпрослуховування).

Мета: розвиток творчого письма та аналітичного мислення, формування вміння узагальнювати зміст аудіо та трансформувати його у нові жанри (медіатексти).

Тип: комунікативна, продуктивна.

Інструкція: ***Imagine you are a music blogger. Write 3 short headlines for online articles based on the ideas from the recording. Each headline should reflect one key idea discussed in the dialogue.***

Your headlines should include:

- one about changes in music consumption
- one about illegal downloading
- one about YouTube and new artists

Then choose the most important headline and explain why in 2-3 sentences.

Урок 4. "Food and Culture"

Платформа: BBC Learning English

Рис. 2.5 **Посилання на платформу:**

https://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/6-minute-english_2022/ep-221013

Вправа 19.

Етап: pre-listening (передпрослуховування)

Мета: формування прогностичних умінь та активізація фонових знань і лексичного запасу учнів перед прослуховуванням, розвиток уміння висувати гіпотези щодо змісту аудіотексту на основі ключових слів.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Before listening, look at the key words and phrases below taken from the recording. Working individually, try to predict what the programme will be about. Write 2-3 sentences describing what you think the speakers will discuss.***

Ключові слова / фрази для аналізу:

1. ingredients
2. gastronomy
3. British food
4. Reputation
5. Cookbook
6. Spanish recipes

Вправа 20.

Етап: pre-listening (передпрослуховування)

Мета: попереднє опрацювання ключової лексики аудіотексту, формування навички встановлення значення нових слів за визначеннями, зменшення лексичних труднощів перед прослуховуванням.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція*: Before listening to the recording, match each word or phrase (1-6) with its correct definition (A-F). Try to infer the meaning from the context before consulting a dictionary.*

1. When baking a cake, every *ingredient* is important because it changes the taste and texture.
2. *Gastronomy* is not just cooking - it includes the culture, history, and science of food.
3. Some chefs decide *to specialise (in something)*, focusing only on one type of cuisine.
4. *To cut a long story short*, we arrived late but still managed to enjoy the dinner.
5. Good chefs can *replicate* a traditional dish exactly as it was originally made.
6. Some comedians *mimic* famous people in a very entertaining and realistic way.

Definitions:

A. To copy the way something is done, sometimes in a funny way.
B. An item of food that is combined with other food to prepare a dish.
C. The art and knowledge involved in preparing and eating good food.
D. A short way of explaining what happened without giving every detail.
E. To spend time studying and learning all about one particular subject.
F. To make or do something again in the same way.

Вправа 21.

Етап: while-listening (під час прослуховування)

Мета: формування навичок детального розуміння аудіотексту, розвиток уміння сприймати на слух конкретну лексичну та фактичну інформацію й фіксувати її у писемній формі.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Listen to the recording carefully and complete each gap in the sentences below with one word you hear.***

1. The UK has a reputation for overboiled vegetables, mushy peas, and black _____ – a dish made from pig's blood.
2. Recipe translators need to know the vocabulary for different ingredients and cooking _____, while also preserving the heart of the recipe.
3. If my readers can't _____ those recipes, they won't buy the book.
4. To mimic the flavour of lemongrass, for example, she recommends using lemon _____.
5. The Scottish dish haggis is made using sheep's _____.

Вправа 22.

Етап: while-listening (під час прослуховування)

Мета: формування навичок детального розуміння аудіотексту, розвиток уміння виокремлювати ключову фактичну інформацію та перевіряти її відповідність змісту прослуханого тексту.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Інструкція: ***Before listening to the recording again, read the statements below and make sure you understand their meaning. Pay attention to key ideas and vocabulary from the audio, as this will help you decide whether each statement is True (T) or False (F). Correct the false statements.***

1. Rob thinks British cooking is still as bad as it used to be.
2. According to the 2019 YouGov survey, haggis was voted the worst UK food.
3. Rosa Llopis began her career as an interpreter for a French cuisine school.
4. Rosa always finds an exact equivalent for every Spanish ingredient in English.
5. Scotch eggs are boiled eggs wrapped in sausage meat and breadcrumbs.

Вправа 23.

Етап: post-listening (післяпрослуховування)

Мета: розвиток умінь усного мовлення на основі прослуханої інформації, формування навичок аргументації власної думки та творчого застосування нової лексики у власному мовленні.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Інструкція: ***Work in pairs. Discuss the questions below using the new vocabulary from the lesson (ingredient, gastronomy, to specialise, to cut a long story short, to replicate, to mimic).***

1) Do you agree that Ukranian food has improved over the last twenty years? Why or why not?
2) Why is it difficult to translate a recipe from one language and culture into another
3) Have you ever tried to cook a foreign dish but had to replace an ingredient you couldn't find? What did you use instead?

Вправа 24.

Етап: post-listening (післяпрослуховування)

Мета: розвиток креативного та непідготовленого усного мовленняє

Тип: комунікативна, продуктивна.

Інструкція: ***Think of one traditional Ukrainian dish (e.g. borsch, varenyky, deruny, holubtsi). Imagine you are a recipe translator like Rosa, explaining this dish to a British friend who has never heard of it – but you cannot say the name of the dish itself!***

Describe:

- what ingredients it has
- how it is cooked
- what it tastes or looks like

The rest of the class listens and tries to guess which dish you are describing.

2.3. Організація та аналіз результатів пробного навчання

Практичну перевірку ефективності розробленого в підрозділі 2.2 комплексу вправ для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle здійснено під час пробного навчання на базі Агрономічненського ліцею Агрономічної сільської ради Вінницького району Вінницької області. У пробному навчанні взяли участь 17 учнів 11-А класу. Основні організаційні характеристики пробного навчання наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Організація пробного навчання

Етап	Термін проведення	Мета етапу	Зміст діяльності
Підготовчий етап	*Серпень 2026*	Підготовка діагностичного інструментарію й організаційних умов пробного навчання	Розроблення критеріїв і рівнів оцінювання аудитивної компетентності; підготовка вхідного й вихідного діагностичних тестів (див. Додатоки Д, Е)
Констатувальний етап (вхідний зріз)	*Жовтень 2026*	Визначення вихідного рівня сформованості англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні	Здійснити вхідний зріз на матеріалі BBC Learning English “Does climate change make you anxious?” (Додаток Д)
Формувальний етап (пробне навчання)	*Жовтень 2026*	Апробація розробленого комплексу вправ у реальному навчальному процесі	Проведення уроків: “Choosing a Career” (Edpuzzle), “Art and Media” (ELLLO), “Travelling” та “Food and Culture” (BBC Learning English)
Контрольний етап (вихідний зріз)	*Жовтень 2026*	Визначення підсумкового рівня сформованості англомовної компетентності в аудіюванні	Проведення вихідного зрізу за структурою, тематикою та рівнем складності подібного вхідному (див. Додаток Е)
Аналітичний етап	*Жовтень 2026*	Опрацювання й інтерпретація отриманих даних	Аналіз результатів двох зрізів з урахуванням параметрів пробного навчання; визначення можливостей і обмежень отриманих даних для оцінювання ефективності методики; формулювання висновків і перспектив подальшого дослідження

Для визначення рівня сформованості англомовної компетентності в аудіюванні було виокремлено три критерії: перцептивний, аналітичний і прагматичний. Перцептивний критерій характеризує здатність учнів сприймати й розпізнавати англомовне мовлення за різних темпів та акцентних особливостей. Аналітичний критерій відображає вміння розуміти загальний зміст аудіотексту, виокремлювати основну інформацію та сприймати конкретні деталі. Прагматичний критерій охоплює здатність визначати позицію й наміри мовця, інтерпретувати імпліцитний зміст висловлювання та враховувати контекст комунікації. Зазначені критерії стали основою для визначення відповідних показників, за якими здійснюватиметься оцінювання рівня сформованості аудитивної компетентності учнів [17].

Перевірка рівня сформованості англомовної компетентності в аудіюванні здійснювалася на основі вхідного (додаток Д) та вихідного (додаток Е) тестування, укладених на основі автентичного аудіоматеріалу BBC Learning English “Does climate change make you anxious?” рівня B1-B2. Кожен тест містив 12 завдань, які виконувалися до прослуховування та під час двох послідовних прослуховувань: до прослуховування учні розпізнавали ключову лексику; під час першого прослуховування визначали загальний зміст і конкретну інформацію; під час другого – встановлювали деталі, причинно-наслідкові зв’язки та інтерпретували імпліцитний зміст. Однакова структура, тематика й рівень складності тестів давали змогу зіставити результати двох діагностичних зрізів.

Для кількісної обробки результатів завдання згруповано у чотири блоки, відповідно до вмінь, що перевірялися:

- *Блок 1* – лексико-смислова готовність до сприймання аудіотексту (завдання, що виконувалися до прослуховування).
- *Блок 2* – розуміння загального змісту та конкретної інформації під час першого прослуховування.

- *Блок 3* – розуміння деталей, послідовності подій і причинно-наслідкових зв'язків під час другого прослуховування.
- *Блок 4* – інтерпретація імпліцитного змісту, ставлення та намірів мовця.

Кожен блок оцінювався в межах 0-3 балів залежно від кількості правильно виконаних завдань. Загальний результат визначався шляхом підсумовування балів за всіма чотирма блоками; максимальна оцінка становила 12 балів. Отримані результати вхідного і вихідного зрізів співвідносилися з відповідними рівнями сформованості аудитивної компетентності.

Результати вхідного та вихідного діагностичних зрізів співвідносилися з відповідними рівнями сформованості компетентності в аудіюванні. Кількісні межі кожного рівня в балах та його якісні характеристики наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Рівні сформованості аудитивної компетентності старшокласників

Рівень	**Бали**	**Характеристика рівня**
Початковий	1-3	Учень фрагментарно розуміє зміст аудіотексту навіть на рівні окремих слів і виразів, не здатний самостійно прогнозувати зміст за ключовою лексикою, плутає мовців та основні факти, потребує повторного прослуховування й постійної підтримки вчителя для виконання елементарних завдань.
Середній	4-6	Учень розуміє загальний зміст нескладних фрагментів автентичного аудіотексту, однак відчуває труднощі з деталями, послідовністю подій і причинно-наслідковими зв'язками; лексико-смислове прогнозування здійснює частково; потребує повторного прослуховування та додаткових опор (візуальних, текстових).
Достатній	7-9	Учень упевнено розуміє основний зміст і більшість деталей автентичного аудіотексту, здатний встановлювати послідовність подій і причинно-наслідкові зв'язки, розрізняти факти та судження мовців, проте припускається окремих неточностей під час інтерпретації імпліцитного змісту чи ставлення мовця.
Високий	10-12	Учень повністю розуміє автентичний аудіотекст під час двох прослуховувань, точно диференціює деталі, факти й оцінні судження, безпомилково інтерпретує імпліцитний зміст, ставлення та намір мовців, точно розпізнає тематичну лексику в контексті.

На початку пробного навчання учні виконали вхідний діагностичний тест, за результатами якого було визначено початковий рівень сформованості їхньої англомовної компетентності в аудіюванні. Розподіл учасників за рівнями та набраними балами наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Результати вхідного діагностичного зрізу (до пробного навчання)

№ учня	**Бал (максимум – 12)**	**Рівень**
1	7	*Достатній*
2	4	*Середній*
3	8	*Достатній*
4	3	*Початковий*
5	6	*Середній*
6	8	*Достатній*
7	5	*Середній*
8	2	*Початковий*
9	9	*Достатній*
10	6	*Середній*
11	3	*Початковий*
12	8	*Достатній*
13	6	*Середній*
14	5	*Середній*
15	7	*Достатній*
16	8	*Достатній*
17	5	*Середній*

Аналіз результатів вхідного діагностичного зрізу засвідчив, що середній бал становив 5,9 бала. Початковий рівень мають 3 учні (18 %), середній – 7 учнів (41 %), достатній – 7 учнів (41 %). Учнів із високим рівнем не виявлено.

Пробне навчання тривало два тижні й охоплювало чотири уроки, під час яких апробовано розроблений у підрозділі 2.2 комплекс вправ: “Choosing a Career” (Edpuzzle), “Travelling” і “Food and Culture” (BBC Learning English), “Art and Media” (ELLLO). Кожен урок будувався за трьома послідовними етапами: перед прослуховуванням (pre-listening), під час прослуховування (while-listening) та після прослуховування (post-listening). Така організація забезпечувала підготовку учнів до сприймання аудіотексту, цілеспрямоване виконання завдань

на розуміння його змісту та подальше використання отриманої інформації в усному й писемному мовленні.

Після завершення пробного навчання учні виконали вихідний діагностичний тест, аналогічний вхідному за структурою, тематикою та рівнем складності. Його метою було визначення змін у рівні сформованості англомовної компетентності в аудіюванні. У табл. 2.7 наведено підсумкові бали учнів, а в дужках зазначено зміну результату порівняно з вхідним зрізом.

Таблиця 2.7

Результати вихідного діагностичного зрізу (після пробного навчання)

№ учня	**Бал (максимум – 12)**	**Рівень**	**Зміна балу**
1	8	*Достатній*	(+1)
2	5	*Середній*	(+1)
3	7	*Достатній*	(-1)
4	3	*Початковий*	(0)
5	6	*Середній*	(0)
6	9	*Достатній*	(+1)
7	6	*Середній*	(+1)
8	3	*Початковий*	(+1)
9	9	*Достатній*	(0)
10	7	*Достатній*	(+1)
11	4	*Середній*	(+1)
12	9	*Достатній*	(+1)
13	5	*Середній*	(-1)
14	6	*Середній*	(+1)
15	7	*Достатній*	(0)
16	9	*Достатній*	(+1)
17	6	*Середній*	(+1)

Середній бал за результатами вихідного зрізу становив 6,4 бала (53 % максимально можливого результату), що на 0,5 бала (4 відсоткові пункти) більше, ніж за результатами вхідного зрізу (5,9 бала; 49 %). Позитивну динаміку продемонстрували 11 учнів (65 %), у 4 учнів результати залишилися незмінними, а у 2 – знизилися. У всіх учнів, чиї результати змінилися, приріст або зниження становили 1 бал. За рівнями розподіл змінився так: початковий рівень мають 2 учні (12 %) порівняно з 3 (18 %) на початку пробного навчання, середній – 7 учнів

(41 %) як до, так і після навчання, достатній – 8 учнів (47 %) порівняно із 7 (41 %) на початку. Зокрема, учень № 3 перейшов із початкового до середнього рівня, а учень № 8 – із середнього до достатнього. Учнів із високим рівнем не виявлено ні на початку, ні наприкінці пробного навчання.

Динаміку середнього бала за результатами вхідного та вихідного діагностичних зрізів відображено на рис. 2.7.

Рис. 2.7. Порівняльна характеристика рівнів сформованості аудитивної компетентності до та після пробного навчання

З метою узагальнення отриманих даних і зіставлення результатів вхідного та вихідного діагностування визначено основні кількісні показники, наведені в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Зведені показники двох діагностичних зрізів

Показник	Вхідний зріз	Вихідний зріз
Середній бал (max 12)	5,9	6,4
Початковий рівень, учнів	3	2
Середній рівень, учнів	7	7
Достатній рівень, учнів	7	8
Високий рівень, учнів	0	0

Для наочного зіставлення кількісного розподілу учнів за визначеними рівнями результати вхідного та вихідного діагностування представлено на рис. 2.8.

Рис. 2.8. Зміни у розподілі учнів за рівнями сформованості компетентності в аудіюванні

Інтерпретація результатів двох діагностичних зрізів здійснювалася з урахуванням особливостей організації пробного навчання та його змістового наповнення. Протягом двох тижнів було проведено п’ять уроків, спрямованих на розвиток англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні. Організація навчального процесу передбачала послідовне виконання завдань, спрямованих на формування навичок розуміння основного змісту аудіотексту, вилучення необхідної інформації та розуміння окремих деталей почутого. Особлива увага приділялася систематичній практиці слухання та поступовому опануванню стратегій аудіювання, розглянутих у підрозділі 1.1. У пробному навчанні взяли участь 17 учнів, початковий рівень сформованості компетентності в аудіюванні яких визначався за результатами вхідного діагностування. Це дало змогу врахувати індивідуальні навчальні потреби учасників та організувати роботу з автентичними аудіоматеріалами рівня B1-B2.

Підвищення середнього бала з 5,9 до 6,4 (на 0,5 бала), зменшення кількості учнів із початковим рівнем та збільшення кількості учнів із достатнім рівнем, а також покращення результатів у 11 із 17 учнів (65 %) свідчать про позитивну динаміку сформованості англомовної компетентності в аудіюванні. Отримані показники демонструють поступове покращення результатів навчальної діяльності учасників після використання розробленого комплексу вправ.

Зокрема, позитивні зміни в розподілі учнів за рівнями сформованості компетентності підтверджують доцільність систематичного залучення автентичних аудіоматеріалів та інтерактивних завдань до навчання англійської мови.

Отримані результати дають підстави позитивно оцінити практичну результативність розробленого комплексу вправ і рекомендувати його для використання на уроках англійської мови у старшій школі. Пробне навчання дало змогу успішно апробувати запропоновану методику та перевірити організацію роботи за трьома послідовними етапами: перед прослуховуванням (pre-listening), під час прослуховування (while-listening) та після прослуховування (post-listening). Практична реалізація цих етапів здійснювалася із залученням навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle, які забезпечували доступ до автентичних аудіоматеріалів і різноманітних інтерактивних завдань. Також було апробовано розроблений діагностичний інструментарій та критерії оцінювання аудитивної компетентності, що дало змогу послідовно відстежити зміни в навчальних досягненнях учнів.

Проведена апробація створює основу для подальшого використання та розвитку запропонованої методики. Перспективним напрямом подальшої роботи є розширення комплексу вправ, урізноманітнення автентичних аудіоматеріалів, збільшення тривалості навчання та залучення більшої кількості учасників. Це сприятиме поглибленому дослідженню можливостей навчальних онлайн-платформ у формуванні англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

Отже, пробне навчання підтвердило практичну цінність розробленого комплексу вправ і діагностичних матеріалів. Позитивна динаміка результатів, зокрема підвищення середнього бала з 5,9 до 6,4 із 12 можливих, зменшення кількості учнів із початковим рівнем та збільшення кількості учнів із достатнім рівнем, засвідчує результативність упровадження запропонованих навчальних завдань. Використання платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle

забезпечило урізноманітнення навчальної діяльності, роботу з автентичними аудіоматеріалами та послідовне виконання вправ на всіх етапах аудіювання. Таким чином, результати пробного навчання підтверджують доцільність використання розробленого комплексу вправ для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ та його практичну цінність для організації сучасного навчання англійської мови в освтіньому процесі у старшій школі.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної роботи розроблено методику формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle та здійснено її пробну апробацію. Відповідно до поставлених завдань отримано такі результати.

Обґрунтовано організацію поетапної роботи з аудіоматеріалами навчальних онлайн-платформ у старшій школі. На основі підходів вітчизняних і зарубіжних дослідників (О. Тарнопольський і М. Кабанова, Н. Ніколаєва та ін.) за основу методики обрано триетапну модель pre-listening, while-listening ,post-listening. Визначено, що етап pre-listening спрямований на актуалізацію фонових знань, прогнозування змісту та зняття лексичних і психологічних бар'єрів (brainstorming, discussion questions, predict the topic, look and guess, matching). Етап while-listening забезпечує цілеспрямовану взаємодію учнів з аудіоматеріалом від розуміння загального змісту до вибіркового розуміння деталей (true/false, multiple choice, fill in the gaps, matching, complete the table). Етап post-listening переводить здобуту інформацію в репродуктивну та продуктивну усну й писемну мовленнєву діяльність (відповіді на запитання, переказ, обговорення, творче продовження, письмове завдання). Для кожного етапу систематизовано види вправ із визначенням їхньої мети та проілюстровано

їх матеріалами BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle, що засвідчило взаємопов'язаність і послідовність етапів.

Розроблено комплекс вправ із використанням навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні. Комплекс розраховано на 11 клас і складається з чотирьох уроків: "Choosing a Career" (Edpuzzle), "Travelling" (BBC Learning English), "Art and Media" (ELLLO) та "Food and Culture" (BBC Learning English). Кожен урок побудовано за моделлю pre-listening, while-listening, post-listening, що охоплює завдання на прогнозування змісту, розуміння основної та детальної інформації, інтерпретацію почутого й використання здобутої інформації в усному та писемному мовленні. Добір автентичних матеріалів зумовлений тематикою програми 11 класу та інтересами учнів, а різні платформи використано відповідно до їхніх дидактичних можливостей.

Організовано та проведено пробне навчання з формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні із застосуванням навчальних онлайн-платформ. Його проведено на базі Агрономічненського ліцею Вінницького району за участю 17 учнів 11-А класу (3 учні мали початковий рівень, 7 –середній, 7 –достатній). Пробне навчання охоплювало підготовчий, констатувальний (вхідний зріз), формувальний (чотири уроки впродовж двох тижнів), контрольний (вихідний зріз) та аналітичний етапи. Для діагностики визначено перцептивний, аналітичний і прагматичний критерії, охарактеризовано чотири рівні сформованості компетентності (початковий, середній, достатній, високий) і розроблено ідентичні за структурою, тематикою та складністю вхідний і вихідний тести на матеріалі BBC Learning English "Does climate change make you anxious?" (рівень B1-B2). Тести містили по 12 завдань, згрупованих у чотири блоки умінь (максимум – 12 балів).

Проаналізовано результати пробного навчання та оцінено ефективність використання навчальних онлайн-платформ. Середній бал зріс із 5,9 до 6,4 з 12 можливих; результат підвищився у 11 учнів (65 %), не змінився у 4 і знизився у

2. Кількість учнів із початковим рівнем зменшилася з 3 до 2, а з достатнім – зросла з 7 до 8. Це свідчить про позитивну тенденцію та дає підстави позитивно оцінити практичний потенціал комплексу вправ і рекомендувати його для використання на уроках англійської мови в освітньому процесі у старшій школі.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Кваліфікаційну роботу присвячено проблемі формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні засобами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle.

Досліджено сутність поняття "англомовна компетентність в аудіюванні" та визначено її як здатність сприймати й розуміти усне англомовне мовлення. У її структурі виокремлено п'ять взаємопов'язаних складників: мовні знання, аудитивні навички, аудитивні вміння, стратегії аудіювання та соціокультурні знання.

Охарактеризовано лінгводидактичні засади формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні, серед яких виокремлено процесно-орієнтований підхід до навчання, систематичне екстенсивне аудіювання, цілеспрямоване використання когнітивних, метакогнітивних і соціально-афективних стратегій, добір автентичних та адаптованих аудіоматеріалів з урахуванням рівня мовної підготовки й інтересів учнів, а також доцільне застосування субтитрів і транскриптів як допоміжних засобів навчання.

Проаналізовано навчальні онлайн-платформи BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle як засоби формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні. Визначено, що BBC Learning English забезпечує доступ до автентичних аудіоматеріалів і подкастів, ELLLO – до різнорівневих записів мовлення з різними акцентами, транскриптів та інтерактивних завдань, а Edpuzzle – до інтерактивного опрацювання відеоматеріалів із використанням запитань і зворотного зв'язку. Обґрунтовано доцільність комплексного використання цих платформ з урахуванням рівня мовної підготовки та інтересів учнів, а також необхідність педагогічного супроводу навчальної діяльності.

Обґрунтовано доцільність поетапної організації роботи з аудіо та відеоматеріалами навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle, що передбачає послідовну реалізацію трьох взаємопов'язаних етапів: pre-listening, while-listening і post-listening. Визначено, що кожен етап має власну

навчальну мету: підготовку учнів до сприймання аудіотексту й актуалізацію попередніх знань, розвиток умінь розуміти основний зміст і конкретну інформацію, а також осмислення та використання почутого в усному й писемному мовленні. Така організація навчання забезпечує послідовність роботи з аудіоматеріалом, поєднання рецептивної та продуктивної мовленнєвої діяльності й створює умови для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні.

Розроблено комплекс вправ із використанням навчальних онлайн-платформ BBC Learning English, ELLLO та Edpuzzle для формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні. Комплекс розраховано на 11 клас і охоплює чотири уроки: “Choosing a Career” (Edpuzzle), “Travelling” (BBC Learning English), “Art and Media” (ELLLO) та “Food and Culture” (BBC Learning English). Кожен урок реалізує модель pre-listening, while-listening, post-listening й поєднує завдання на прогнозування змісту, розуміння основної та детальної інформації, інтерпретацію почутого і його використання в мовленні.

Організовано та проведено пробне навчання з формування англомовної компетентності старшокласників в аудіюванні із застосуванням навчальних онлайн-платформ. У ньому взяли участь 17 учнів 11 класу (3 учні мали початковий рівень сформованості аудитивної компетентності, 7 – середній, 7 – достатній). Пробне навчання охоплювало констатувальний (вхідний зріз), формувальний (чотири уроки впродовж двох тижнів) і контрольний (вихідний зріз) етапи. Для діагностики визначено перцептивний, аналітичний і прагматичний критерії та чотири рівні сформованості (початковий, середній, достатній, високий), розроблено ідентичні за структурою, тематикою й складністю вхідний і вихідний тести на матеріалі BBC Learning English “Does climate change make you anxious?” (рівень B1-B2), які оцінювалися за чотирма блоками умінь (максимум – 12 балів).

Проаналізовано результати пробного навчання та оцінено ефективність використання навчальних онлайн-платформ. Середній бал за двома зрізами зріс

із 5,9 до 6,4 з 12 можливих; підвищення результату зафіксовано у 11 учнів (65 %), без змін – у 4, зниження – у 2; кількість учнів із початковим рівнем зменшилася з 3 до 2, а з достатнім – зросла з 7 до 8. Отже, виявлено позитивну тенденцію в розвитку аудитивних умінь, що дає підстави позитивно оцінити практичний потенціал розробленого комплексу вправ і вважати його доцільним для використання на уроках англійської мови в старшій школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандура А. В. Формування компетентності в англомовному аудіюванні учнів старшої школи засобами інтернет-подкастів Podcastsinenglish.com. *Наука онлайн: міжнародний електронний науковий журнал.* 2018. № 12. URL: https://surl.li/xinjxm

2. Дячук О. П. Формування англомовної аудитивної компетентності учнів старших класів закладів загальної середньої освіти : дис. ... д-ра філософії : 011 Освітні, педагогічні науки. Тернопіль, 2023. С. 37–38.

3. Ігнатова О. М. Педагогічні умови застосування засобів інформаційних технологій у професійній підготовці вчителя. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти.* 2007. № 18–19. С. 158–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2007_18-19_20

4. Ковальчук В. Вплив цифрових платформ на формування англомовної аудитивної компетентності. *Інноваційні педагогічні технології в цифровій школі* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. м. Харків, 14–15 травня 2026 року. Харків, 2026.

5. Ковальчук В. Теоретичні засади розвитку навичок аудіювання в учнів старших класів у процесі вивчення англійської мови. *Зіставне вивчення германських, романських та слов'янських мов і літератур* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (16–17 квітня 2026 р.) / ред. кол.: О. В. Білецька, Н. В. Стрюк, М. М. Юрковська, О. С. Бойван, І. В. Гарбера, В. О. Патріарх. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2026. С. 75–77.

6. Ковальчук В. Теоретичні підходи до визначення сутності лексичної компетентності у сучасній лінгводидактиці. *Мова, освіта, культура: інтеграційні тенденції в сучасному світі* : матеріали XXIII Всеукр. Студент. інтернет-конф. з міжнар. участю м. Вінниця, 31 жовтня 2025 р. 2025.

7. Колядич Ю. В., Матієнко О. С. Онлайн-платформи для читання як засіб розвитку англомовної фахово-термінологічної компетентності. *Journal of*

Cross-Cultural Education. 2026. Вип. 7 (1). С. 118–128. DOI: https://doi.org/10.31652/2786-9083-2026-7(1)-118-128

8. Кочубей В. Ю. Стратегії розвитку комунікативного вміння аудіювання на рівні незалежних користувачів англійської мови. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* 2022. № 204. С. 149 –153.

9. Лебедєва Н., Первa А.-О., Романюк К. Мобільні додатки як інструмент для покращення граматичних навичок учнів. *Journal of Cross-Cultural Education.* 2024. Вип. 3. С. 45 –54. DOI: https://doi.org/10.31652/2786-9083-2024-3-45-54

10. Матієнко О. С., Мартинова Т. І. Семантико-функціональний аналіз англіцизмів у мас-медійному дискурсі. *Вісник науки та освіти.* 2024. № 7 (25). С. 381–392. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7(25)-381-391

11. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

12. Михайлова О., Гуманкова О. Формування англомовної аудитивної компетентності учнів початкової школи з використанням елементів драматизації. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences.* 2022. № 1. С. 122–133. DOI: https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-1-15

13. Міністерство освіти і науки України. Навчальна програма з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов (10–11 класи) : затв. наказом МОН України від 07.06.2017 № 804. Київ : МОН України, 2017. URL: https://osvita.ua/school/program/program-5-9/56140/

14. Моісеєва Я. Розвиток навичок аудіювання на середньому етапі навчання. *Моделі життєтворчості у сучасних соціокультурних контекстах* : матеріали вуз. наук.-теорет. інтернет-конф., 10 груд. 2021 р., м. Харків / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за ред. І. Дорожко, Л. Туріщевої, О. Малихіної. Харків : ХНПУ, 2021. С. 47.

15. Полонська Т. К. Класифікація вправ для формування аудитивних умінь учнів гімназії у процесі компетентнісно орієнтованого навчання іноземної мови. *Modern research in world science* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 15–17 трав. 2022 р. Львів, 2022. С. 809–815. URL: https://lib.iitta.gov.ua/730588/1/Конф._Львів-17.05.22-809-815.pdf

16. Пристай Г. В. Методичні аспекти формування аудитивної компетентності у майбутніх вчителів англійської мови. *Молодий вчений*. 2020. № 3.2 (79.2). С. 66 –70.

17. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі : підручник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.

18. Шапошнікова О. Практика і перешкоди аудіювання при навчанні іноземній мові в НТУ “ХПІ” у Харкові. *Psycholinguistics in a Modern World*. 2021. Vol. 16. P. 314.

19. Aini N., Abdillah E. C., Nurhandayani N. BBC Learning English Channel in Listening Skill of EFL Classroom. *Proceeding International Conference on Education*. 2023. P. 473–474.

20. Anderson A., Lynch T. Listening. Oxford : Oxford University Press, 1988. 158 p.

21. Bachman L. F., Palmer A. S. Language Assessment in Practice. Oxford : Oxford University Press, 2010. 504 p. ISBN 978-0-19-442293-0.

22. Barella Y., Linarsih A. BBC Learning English Channel in Listening Skill. Proceedings. 2023. P. 472–480.

23. Beuckens T. ELLLO: English Listening Lesson Library Online : website. 2003. URL: https://www.elllo.org (date of access: 11.04.2026).

24. Bozavli E. The Effects of Intensive English Podcast Listening on High School Students’ Comprehension Skills and Impact on Learning Motivations. Arab World English Journal. 2024. Vol. 15, No. 1. P. 314–326. DOI: https://doi.org/10.24093/awej/vol15no1.2

25. Bozorgian H., Muhammadpour M., Mahmoudi E. Embedding L2 Listening Homework. *Frontiers in Education*. 2022. Vol. 7. Art. 819308. DOI: https://doi.org/10.3389/feduc.2022.819308

26. Buchatska S. Anxiety factors of students' emotional disposition to professional communication in foreign languages. *East European Journal of Psycholinguistics.* 2015. No 2 (1). P. 8–14.

27. Buck G. Assessing Listening. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 288 p. (Cambridge Language Assessment Series). ISBN 978-0-521-66619-0.

28. Chapelle C. A., Sauro S. The Handbook of *Tecnology* and Second Language Teaching and Learning. Hoboken : Wiley-Blackwell, 2017. 503 p. ISBN 978-1-118-91403-8.

29. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge : Cambridge University Press, 2001.

30. Cross J., Vandergrift L. Metacognitive Listening Strategies. *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching*. 2018. P. 1–5. DOI: https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0589

31. Di Cesare D. M., Kaczorowski T., Hashey A. A Piece of the (Ed)Puzzle: Using the Edpuzzle Interactive Video Platform to Facilitate Explicit Instruction. *Journal of Special Education Technology.* 2021. Vol. 36. No 2. DOI: https://doi.org/10.1177/0162643421994266и

32. Davydenko O. Using BBC Learning English Podcasts to develop university students' listening skills. *e-mentor*. 2021. № 5 (92). P. 26–35. DOI: https://doi.org/10.15219/em92.1545

33. Digital Technologies for Teaching English as a Foreign/Second Language = Цифрові технології навчання англійської мови як іноземної/другої мови : колективна монографія / [кол. вторів: Н. Антоненко та ін. ; за заг. ред.: І. Школи, Б. Салюк. Житомир : Видавництво "Євро-Волинь", 2024. 352 с.

34. Draganova V. Developing Listening Skills in Foreign Language Learning in the Context of Teaching Specialised English to University Students. *Technologies*

and Techniques to Support Sustainable Education in the Academic Sphere : Conference Proceedings. Sofia : Technical University of Sofia, 2024. P. 164–171.

35. Field J. Listening in the Language Classroom. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. 165 p. ISBN 978-0-521-68570-2.

36. Flowerdew J., Miller L. Second Language Listening: Theory and Practice. Cambridge : Cambridge University Press, 2005. 223 p. ISBN 978-0-521-78647-8.

37. Fu Y., Wang M., Min S., Zhou S., Pan X. Exploring the Relationship Between Metacognitive Awareness and Listening Skills. *Frontiers in Psychology*. 2023. Vol. 14. Art. 1148610. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1148610

38. Gilakjani A. P., Sabouri N. B. Learners Listening Comprehension Difficulties in English Language Learning: A Literature Review. *English Language Teaching*. 2016. Vol. 9. No 6. P. 123–133. DOI: https://doi.org/10.5539/elt.v9n6p123

39. Goh C. C. M. A Cognitive Perspective on Language Learners' Listening Comprehension Problems. *System*. 2000. Vol. 28. No 1. P. 55–75. DOI: https://doi.org/10.1016/S0346-251X(99)00060-3

40. Goh C. C. M., Vandergrift L. Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action. 2nd ed. New York : Routledge, 2022. 386 p.

41. Guan Y. EFL Listening Development Through Dianosis: An Assessment-based Study of Listening Sub-skills Using Rasch Measurement: PhD thesis. James Cook University, 2019. 190 p.

42. Hadi M. S., Izzah L., Fudiantari S. M. The use of ELLLO in improving teaching listening to students. *Ethical Lingua: Journal of Language Teaching and Literature*. 2021. Vol. 8. No 1. P. 86–89.

43. Hamid S. F. Students' Perception of Using Edpuzzle in Listening Assessment. *PRIMACY: Journal of English Education and Literacy. 2022.* Vol. 1, No 1. P. 15–24.

44. Ivone F. M., Renandya W. A. Extensive Listening and Viewing in ELT. TEFLIN *Journal*. 2019. Vol. 30. No 2. P. 237–256. DOI: https://doi.org/10.15639/teflinjournal.v30i2/237-256

45. Kovalchuk V. Innovative Practices in Developing English Listening Competence through Interactive Online Platforms. *Пріоритетні напрямки та вектори розвитку світової науки* : матеріали IX Міжнар. студент. наук. конф. (м. Суми, 5 груд. 2025 р.). Суми, 2025.

46. Krylova-Grek Yu., Shyshkina M. P. Online Learning at Higher Education Institutions in Ukraine: Achievements, Challenges, and Horizons. Information *Technologies and Learning Tools*. 2021. Vol. 85. No 5. P. 163–174. DOI: https://doi.org/10.33407/itlt.v85i5.4660

47. Lestari M. I., Megawati F., Agustina S., Tappha Y. Experiencing EdPuzzle-based Listening Activity: Do the EFL Students Feel Satisfied? *Journal of English Teaching, Literature, and Applied Linguistics*. 2023. Vol. 7. No 2. P. 32–38 . DOI: https://doi.org/10.30587/jetlal.v7i2.5820

48. Margawidjaya D., Herlina R., Irianti L. Fostering Students' Listening Skills Through Youtube Videos Integrated with Edpuzzle Online Platform. *Journal of English Education Program (JEEP).* 2024. Vol. 11. No 2. P. 123–130. DOI: https://doi.org/10.25157/(jeep).v11i2.15477

49. Mawaddah N. S., Mustofa M., Putra I. S. Improving Students' Listening Ability Using Edpuzzle Interactive Video. Premise: *Journal of English Education and Applied Linguistics.* 2022. Vol. 11, No 1. P. 65–81. DOI: https://doi.org/10.24127/pj.v11i1.4521

50. Mayang, Gendhis, Efendi A., Prakisya N. T. The effectiveness of problem-based learning assisted by edpuzzle on students' critical thinking skills. Indonesian Journal of Informatics Education. 2021. Vol. 5. No 1. P. 9–15.

51. Mayer R. E. Multimedia Learning. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 320 p. ISBN 978-0-521-73494-4.

52. Mendoza Moreira V. N., Caicedo Cevallos C. C., Zambrano Mero J. A. Pre-During-Post for Teaching English Listening in Basic Education. *Ciencia Latina Revista Científica Multidisciplinar*. 2025. Vol. 9. No 4. P. 5185–5200. DOI: https://doi.org/10.37811/cl_rcm.v9i4.19156

53. Milliner B., Chaikul R. Extensive Listening in the ELF Classroom with ELLLO. The Center for ELF Journal. 2018. Vol. 4. P. 36–50. URL: https://www.tamagawa.ac.jp/celf/assets/research_pdf01/celf_journal_final4.pdf

54. Movva S., Alapati P. R., Veliventi P., Maithreyi G. The Effect of Pre, While, and Post Listening Activities on Developing EFL Students' Listening Skills. *Theory and Practice in Language Studies*. 2022. Vol. 12. № 8. P. 1500-1507. DOI: https://doi.org/10.17507/tpls.1208.05

55. Mulyadi D., Darwis D., Wijayatiningsih T. D., Prasetyanti D. C. Extensive Listening Practices with English Listening Lesson Library Online: EFL Learners' Voices. *Proceedings of the 1st Lawang Sewu International Symposium on Humanities and Social Sciences* 2022 (LEWIS 2022). 2023. P. 248–255. DOI: https://doi.org/10.2991/978-2-38476-078-7_26.

56. Nabila D. A. P. The effectiveness of edpuzzle for listening skills : thesis. Universitas Islam Negeri Maulana Malik Ibrahim, 2024. P. 28–48.

57. Newton J. M., Nation I. S. P. Teaching ESL/EFL Listening and Speaking. 2nd ed. New York : Routledge, 2021. 294 p. ISBN 978-0-367-19553-3.

58. Palangngan S. T., Atmowardoyo H., Weda S. English Listening Lesson Library Online (ELLLO) as a Supporting Media in Learning Listening. *ELT Worldwide: Journal of English Language Teaching*. 2016. Vol. 3, № 1. P. 51–62. DOI: https://doi.org/10.26858/eltww.v3i1.1880

59. Rachmiati DP., Qalyubi I., Qamariah Z. The Use of British Broadcasting Corporation (BBC) Podcast in EFL Students' Listening Skill in IAIN Palangka Raya. PROJECT: Professional Journal of English Education. 2021. Vol. 4, No 4. P. 738–743. DOI: https://doi.org/10.22460/project.v4i4.p738-743. journal.ikipsiliwangi.ac.id+1

60. Renandya W. A., Hu G. Introduction to Teaching Listening. The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching / ed. by J. I. Liontas. 2018. P. 1–3. DOI: https://doi.org/10.1002/9781118784235.eeltv03a.

61. Renandya W. A., Jacobs G. M. Extensive Reading and Listening in the L2 Classroom. English Language Teaching Today: Linking Theory and Practice / ed.

by W. A. Renandya, H. P. Widodo. Cham : Springer, 2016. P. 97–110. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-38834-2_8

62. Roliak A., Matiienko O., Manzhos E., Shamanska O., Burlaka N. Management of teacher education: Danish democratic discourse in postmodern era. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. No. 12(6). P. 463–477. DOI: 10.14807/ijmp.v12i6.175

63. Rost M. Teaching and Researching Listening. 3rd ed. London : Routledge, 2016. 342 p. ISBN 978-1-138-84038-6.

64. Shabir M., Nada C. Students' Perception on the Use of Video in Learning *English as a Foreign Language During Pandemic. English Journal.* 2021. Vol. 15, No 2. P. 109–113. DOI: https://doi.org/10.32832/english.v15i2.5538

65. Siegel J. Exploring L2 Listening Instruction: Examinations of Practice. *ELT Journal*. 2014. Vol. 68. No 1. P. 22–30. DOI: https://doi.org/10.1093/elt/cct058

66. Taherkhani B., Aliasin S. H., Khosravi R., Izadpanah S. The Interface Between Metacognitive Strategy Training and Locus of Control in Developing EFL Learners' Listening Comprehension Skill. Frontiers in Education. 2022. Vol. 7. Art. 847564. DOI: https://doi.org/10.3389/feduc.2022.847564. Frontiers+1

67. Vandergrift L. Listening to Learn or Learning to Listen? *Annual Review of Applied Linguistics.* 2004. Vol. 24. P. 3–25. DOI: https://doi.org/10.1017/S0267190504000017.

68. Vandergrift L., Baker S. Learner Variables in Second Language Listening *Comprehension: An Exploratory Path Analysis. Language Learning.* 2015. Vol. 65, No 2. P. 390–416. DOI: https://doi.org/10.1111/lang.12105.

69. Vandergrift L., Goh C. C. M. Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action. New York : Routledge, 2012. 340 p. ISBN 978-0-415-88372-6.

70. Zahara N. E., Yuliati. Using Edpuzzle interactive video to enhance listening skills. *ELT Forum: Journal of English Language Teaching*. 2025. Vol. 14, Special Issue. P. 334–344.

ДОДАТКИ

Додаток А

Аудіоскрипт до уроку 1 – "Choosing a Career"

Tell me, what's your passion? What do you want to study? Do you have a dream job? Do you struggle to answer these questions? I understand. It seems like everyone knows what they want, while you are still trying to figure it out.

Society tells us to choose a degree and a job that will fulfil us and give our lives meaning. But finding your passion is not always easy. Many people are unsure about their future careers and worry about choosing a job or study programme they might eventually dislike.

Let me take some pressure off. We all have different talents, and different jobs suit different people. In this video, I will introduce a theory developed by American researcher John Holland.

First published in 1959, his RIASEC model is still widely used. It identifies six personality and interest types that help people explore suitable careers.

Let's take a closer look.

First, there is the Realistic type. These people enjoy practical activities, working with their hands and spending time outdoors. Gardening and repairing cars are typical hobbies.

Next is the Investigative type. These people enjoy research, problem-solving and abstract thinking. Natural sciences, programming and learning languages may interest them.

The Artistic type loves creativity and self-expression. These people enjoy exploring new ideas and finding alternative ways of doing things. Artists, writers and musicians often belong to this category.

The Social type focuses on helping, teaching and supporting others. Good communication and interpersonal skills are essential for these people.

The Enterprising type enjoys leadership, competition and decision-making. These people are often interested in business, politics and management.

Finally, the Conventional type prefers structure, organisation and routine. Administrative and accounting jobs are typical examples.

These six dimensions are also connected to personality traits. For example, social types tend to be more extroverted, while artistic types are often open to new experiences.

But how can you find out which type you are? After completing a questionnaire, you receive a code representing your strongest interests. There are around 720 possible combinations. Some people score highly in one area, while others combine two or three types.

For example, my code is SA: Social and Artistic. I studied psychology, which belongs to the Social category, and briefly studied acting, which fits the Artistic type.

Holland also suggested that types located close to each other in the model are more closely related. For example, artistic people may be more interested in social professions than conventional ones. However, people can combine different interests.

So, what can you do with your code? Every profession and field of study can also be assigned an RIASEC code. The idea is to match your interests with a suitable career or study programme.

Finding the right match can help you feel more satisfied, become more productive and build a more stable career.

Додаток Б

Аудіоскрипт до уроку 2 – "Travelling"

Rob: Hello! This is 6 Minute English. I'm Rob, and joining me today is Sam.

Sam: Hello! What's our topic today?

Rob: We're talking about travel. More and more people are exploring the world because they have more free time and travelling has become cheaper.

Sam: But popular tourist destinations are becoming overcrowded, which can spoil their beauty and atmosphere.

Rob: Exactly! Today we'll discuss how some cities are introducing restrictions on tourists. But first, a question for you, Sam. According to Mastercard's Global Destination Cities Index, what was the most visited city in 2018? Was it London, New York or Bangkok?

Sam: I think it was London.

Rob: We'll find out later. Let's start with Rome, famous for its Colosseum and Trevi Fountain. Some tourists don't respect these historic places.

Sam: That's why the authorities have introduced new rules to stop inappropriate behaviour. For example, tourists are not allowed to walk around bare-chested or wade in the famous fountains.

Rob: Journalist Sabina Castelfranco explains that these rules aim to improve life for both residents and tourists. The city has also introduced fines for dropping litter and attaching love padlocks to historic monuments.

Sam: So, the objective is to protect the city's historic attractions and make it a better place to visit.

Rob: Another example is Bruges in Belgium. Its narrow streets are often overcrowded with tourists. The city has introduced regulations to fight what is called the Disneyfication of the city.

Sam: What does that mean?

Rob: It describes turning a real place into an artificial commercial environment, similar to a theme park. One new measure is to cap the number of cruise ships allowed to dock in the city.

Sam: In other words, to limit their number. Cruise visitors often stay for just one day and don't spend much money in the city.

Rob: Exactly. The authorities want tourists to stay overnight and contribute more to the local economy.

Sam: So, have you got the answer to your question, Rob? Was London the most visited city in 2018?

Rob: Not quite! London was second. The most visited city was Bangkok, in Thailand.

Sam: Before we finish, let's recap today's vocabulary.

Rob: Respect means treating something with care. A clampdown or crackdown means taking official action to stop or limit certain activities.

Sam: Misbehave means to do something inappropriate, while an objective is a goal or aim.

Rob: Disneyfication means turning a real place into an artificial commercial environment.

Sam: And cap means to restrict or limit something.

Rob: That's all for today. Goodbye!

Sam: Bye!

Додаток В

Аудіоскрипт до уроку 3 – "Art and Media"

Hana: Alright, Ben, what do you think about the music industry recently?

Ben: Actually, I don't listen to the radio much, but I read a lot about music news. I've noticed that the industry is changing because of platforms like iTunes, Spotify and YouTube. People hardly buy CDs anymore. When was the last time you bought one?

Hana: I don't even remember. Probably ten years ago.

Ben: Exactly! With the internet and high-speed connections, the music industry has changed a lot, especially when it comes to how musicians earn money.

Hana: That's true.

Ben: I think we need to change the way we pay musicians because many artists can no longer make enough money. In the past, they sold CDs and received a profit. Now people often download music illegally instead of paying for it.

Hana: Yes.

Ben: Do you remember Napster? It was one of the most popular music-sharing programs about fifteen years ago. You could search for an artist, download their songs for free and listen to them as many times as you wanted. I remember that the first song I downloaded illegally was by Madonna!

Hana: Really?

Ben: Yes! That's another example of how the internet has changed the music industry. I'm not sure these changes are good, especially for artists.

Hana: You think so?

Ben: Definitely. It's particularly difficult for independent musicians and less popular artists who don't have big record deals. How can they make money if people listen to their music for free?

Hana: I understand, but I also think the internet has some advantages. People can discover unknown singers on YouTube. Recently, I found an ordinary person singing someone else's song. I really liked his performance, started listening to his music and subscribed to his channel. In this way, unknown musicians have a chance to become famous.

Ben: Tha's a good point. YouTube and other internet platforms help less-known artists reach a wider audience. People can share videos with friends or post them on social media.

Hana: Exactly!

Ben: Have you heard the expression go viral?

Hana: No. What does it mean?

Ben: It means that a video becomes extremely popular very quickly. Thousands or even millions of people watch and share it. Just like a virus, it spreads across the internet.

Hana: I see! So some unknown artists can become famous because their videos go viral.

Ben: Absolutely. Justin Bieber is a good example. He started by posting videos on YouTube when he was young. His videos attracted a lot of attention, and eventually he became a pop star.

Hana: Right! So, the internet can give talented musicians a chance to become successful, even if they are not famous at first.

Ben: Exactly. It has completely changed the way people discover music and how musicians reach their audiences.

Додаток Г

Аудіоскрипт до уроку 4 – "Foond and Culture"

Sam: Hello! This is 6 Minute English from BBC Learning English. I'm Sam.

Rob: And I' Rob.

Sam: British food is not famous for being particularly good. While French and Italian cuisine is admired around the world, British food has a reputation for overcooked vegetables, mushy peas and black pudding.

Rob: That's true, but British cooking has changed considerably over the last twenty years. People have become interested in international dishes, such as Indian curry and Asian rice dishes, as well as vegetarian and vegan food.

Sam: Many popular dishes in Britain now come from other countries. But how do recipes and cooking traditions from around the world become part of British cuisine? Today, we'll talk about recipe translators, who translate cooking instructions and ingredients from one language into another.

Rob: Sounds interesting! But first, Sam, a question. According to a 2019 YouGov survey, which British food was voted the worst? Was it a) steak and kidney pies, b) scotch eggs or c) haggis?

Sam: I'll reveal the answer later. now, translating recipes involves more than simply using a dictionary. Translators need to understand ingredients, cooking techniques and the cultural traditions behind each dish.

Rob: Exactly. Let's meet Rosa Llopis, a recipe translator who works with Spanish cuisine. She explains that she became interested in this specialisation while working as an interpreter for Le Cordon Bleu, a famous French cooking school. She realised that there were very few specialists in gastronomy translation in Spain.

Sam: Gastronomy is the art and knowledge of preparing and enjoying good food. Rosa decided to specialise in translating recipes so that people in other countries could discover traditional Spanish dishes.

Rob: However, translating recipes is not always easy. Rosa explains that readers must be able to replicate the dishes, which means making them again successfully. If some ingredients are unavailable in another country, she suggests alternatives.

Sam: For example, if an ingredient is difficult to find, she recommends using a substitute that can mimic its flavour. To replace lemongrass, for instance, lemon juice can be used to achieve a similar taste.

Rob: So, recipe translators do more than translate words. They also adapt recipes to make them understandable and practical for people from different countries.

Sam: And thanks to specialists like Rosa, British people can discover and prepare dishes from different cultures.

Rob: Now, let's return to our question. Sam, which British food was voted the worst in the 2019 survey?

Sam: You guessed scotch eggs, but the correct answer was c) haggis, a traditional Scottish dish made using sheep's stomach.

Rob: Finally, let's recap today's vocabulary. An ingredient is an item of food used to prepare a dish.

Sam: Gastronomy is the art and knowledge of preparing and enjoying food. To specialise means to focus on studying a particular subject.

Rob: The expression to cut a long story short means to explain something briefly, without all the details.

Sam: To replicate means to make something again in exactly the same way, while to mimic means to copy something or reproduce its characteristics.

Rob: That's all for today. Goodbye!

Sam: Bye!

Додаток Д

Завдання для вхідного зрізу знань

Topic: Climate Anxiety
Platform: BBC Learning English
Level:B1-B2
Audio: BBC Learning English, "Does climate change make you anxious?"
https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/6-minute-english_2022/ep-221020
Number of tasks: 12
Number of listenings: 2
Instructions for students
You will listen to the audio twice.

- *Before the first listening: complete* ***Task 1.***
- *During the first listening: complete* ***Tasks 2-6.***
- *During the second listening: complete* ***Tasks 7-12.***

BEFORE LISTENING

Task 1. Match each expression with the correct explanation.

№.	Expression	Explanation
1	heatwaves	A. the consequences that something has for people or a situation
2	mental health	B. periods of unusually hot weather
3	first-hand	C. a person's psychological and emotional well-being
4	consequences	D. through direct personal experience
5	future generations	E. people who will live in the future

Your answers:

1. _____
2. _____
3. _____

Task 2. Listen to the programme and complete the table with information you hear.

Person / source	Information
1. The 2021 UK census	Reported that three quarters of adults in Britain were worried about the impact of _____.
2. Greenpeace survey	Asked about the feelings of _____ people worldwide.
3. Dr Gesche Huebner	Is a senior researcher at _____.

Task 3. Listen and write R (Rob), S (Sam) or D (Dr Huebner).

1. _____ "The list of climate emergencies goes on and on."
2. _____ "I think the figure will be high among young people."
3. _____ "We also have pretty good evidence."

Task 4. Listen and choose the correct answer.

1. What does the 2021 UK census show about adults in Britain?

a) Most adults are not interested in climate change.
b) Three quarters are worried about its impact.
c) Three quarters have experienced a climate disaster.
d) Most adults suffer from climate anxiety.

2. What does Dr Huebner say about the evidence concerning heatwaves?

a) There is very little evidence about their effects.
b) They only affect people's physical health.
c) There is clear evidence that they can increase the risk of suicide.
d) They always cause PTSD.

3. What does Dr Huebner say about natural disasters?

a) They are not connected with mental health.
b) They can be linked to negative mental health outcomes.
c) They only affect people who live in cities.
d) They mainly cause economic problems.

Task 5. ***The programme presents the following pieces of information. Put them in the order in which they are mentioned.***

Write numbers 1-4.

_____ Rob introduces the connection between climate change and mental health.
_____ Sam gives his answer to the question about young people.
_____ Dr Huebner talks about evidence concerning high temperatures.
_____ Dr Huebner discusses positive changes to roads and cities.

Task 6. Listen carefully and complete each sentence with the missing word or short phrase.

1. The damage caused by climate change is having an effect on people's _____.

2. The programme says that climate-related worry can affect not only people who experience events directly, but _____.
3. Dr Huebner says that experiencing a natural disaster can be linked to negative mental health _____.

SECOND LISTENING

Task 7. Listen again and put each item into the correct category.

Items:

- hot temperatures
- storms
- flooding
- fossil fuel vehicles
- walking and cycling
- road infrastructure
- urban greenspaces
- natural disasters

Climate-related problems / events	**Possible actions / changes**
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____

Task 8. ***Listen again and decide whether each statement is True or False.***

Statement	**True**	**False**
1. The programme says that climate change can affect people's minds as well as the planet.		
2. Dr Huebner says that she has no evidence about the mental health effects of heatwaves.		
3. Dr Huebner connects natural disasters with negative mental health outcomes.		

Task 9. Match each cause from the programme with the correct effect.

№.	**Cause**	**Effect**
1	Getting fossil fuel vehicles off the road	A. can encourage more walking and cycling
2	Changing road infrastructure	B. can improve air quality
3	Walking and cycling	C. can reduce fossil fuel burning

Your answers:

1. _____
2. _____
3. _____

Task 10. Listen again and choose the best answer.

1. Why does Rob describe climate-related problems as "doom and gloom"?
   a) Because they are entertaining and unusual.
   b) Because they can make the situation seem very bad and without hope.
   c) Because they are connected only with natural disasters.
   d) Because scientists do not understand them.
2. What is the main point of Dr Huebner's examples about transport and cities?
   a) Environmental measures can also have benefits for mental health.
   b) People should stop travelling between cities.
   c) Cities should remove all roads.

d) Walking and cycling are mainly economic activities.

3. Why does Rob mention future generations at the end of the programme?

a) To explain why young people are particularly concerned about the future consequences of climate change.

b) To explain why young people prefer cycling.

c) To describe how future cities will look.

d) To introduce a new climate survey.

Task 11. Answer each question with a short, specific answer.

1. What does Dr Huebner mean when she says that green and blue spaces are good for mental health?

2. What two benefits can result from getting fossil fuel vehicles off the road, according to Dr Huebner?

3. Why does the programme suggest that fighting climate change does not have to be only about negative or frightening information?

Task 12. Complete the information map using details from the programme.

A. Climate change and mental health

Climate-related events and concerns may have an impact on mental health. They can contribute to:

1) _____

as well as other negative mental health outcomes.

B. Environmental changes and their benefits

Changes in transport and road infrastructure can help reduce:

2) _____

In addition, these changes can have positive effects on:

3) _____

C. Changes to urban areas

Changing road layouts can create more: 4) _____

Додаток Е

Задання для вихідного зрізу знань

Topic: Climate Anxiety
Platform: BBC Learning English
Level: B1-B2
Audio: BBC Learning English, “Does climate change make you anxious?”
https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/6-minute-english_2022/ep-221020
Number of tasks: 12
Number of listenings: 2
Instructions for students : *you will listen to the audio twice.*

- *Before the first listening: complete* ***Task 1.***
- *During the first listening: complete* ***Tasks 2-6.***
- *During the second listening: complete* ***Tasks 7-12.***

BEFORE LISTENING.

Task 1. Match the words from the programme with their definitions.

№	Word	Definition
1	doom and gloom	A. having a harmful or negative effect
2	PTSD	B. in itself; of itself

№	Word	Definition
3	climate anxiety	C. a feeling that a situation is very bad and without hope
4	adverse	D. a serious mental health disorder that can develop after a very bad experience
5	per se	E. distress or worry caused by concerns about climate change

Your answers:

1._____
2. _____
3._____

FIRST LISTENING.

Task 2. Listen and complete the sentences with the missing words.

1. Fires, heatwaves, floods, hurricanes and _____ are mentioned as examples of climate emergencies.
2. According to the programme, _____ per cent of young people worldwide say they feel worried about climate change.
3. Natural disasters such as storms and flooding can be linked to negative mental health outcomes such as _____.

Task 3. Complete the table with information from the programme.

Climate-related issue	Effect or result
Heatwaves	Increased risk of …
Flooding and storms	Can be linked to …
Fossil fuel vehicles	Removing them can improve…
Urban greenspaces	Can be good for …

Task 4. Listen and decide who said each statement. Write R (Rob), S (Sam) or D (Dr Huebner).

1. ___ "I think the figure will be high among young people."
2. ___ "We have very clear evidence that hot temperatures are leading to an increased risk of suicide."
3. ___ "This worry is leading to mental health problems."

Task 5. Choose the right answer.

What is the main focus of the programme?

a) The economic consequences of climate change
b) The relationship between climate change and mental health
c) The development of modern cities
d) The physical effects of natural disasters

Answer: _____

Task 6. The programme discusses several ideas. Put them in the order in which they are mentioned.

Write numbers **1-4**.

___ The programme discusses urban greenspaces.
___ The Greenpeace survey about young people's worries is mentioned.
___ PTSD and other mental health problems are discussed.
___ Climate anxiety is explained.

SECOND LISTENING

Task 7. ***Listen again and complete the sentences.***

1. The 2021 UK census reported that _____ of adults in Britain are worried about the impact of climate change.
2. Dr Huebner works as a senior researcher at _____.
3. PTSD can develop after a very bad experience, including wars and _____ disasters.

Task 8. Listen again and decide whether the statements are true or false.

Statement	True	False
1. Only people who directly experience climate disasters can suffer from climate anxiety.		
2. Heatwaves can have negative effects on mental health.		
3. PTSD can be connected with experiences such as flooding.		

Task 9. Put each item into the correct category.

Items:

PTSD • walking and cycling • climate anxiety • improved air quality • urban greenspaces • increased risk of suicide

Mental health effects / problems	Positive actions or solutions
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Task 10. Listen to the programme again and choose the meaning of the words as they are used in context.

1. "Adverse" means:

a) positive and helpful
b) harmful or negative
c) temporary
d) unexpected

2. "Per se" means:

a) in the future
b) for other people
c) in itself
d) in a negative way

3. "Doom and gloom" describes:

a) a feeling of hope
b) a situation that is very bad and without hope
c) a plan for solving a problem
d) a natural disaster

Task 11. Answer the questions in 1-2 sentences.

1. Why can people experience climate anxiety even if they have never personally experienced a climate disaster?

2. Why can walking and cycling be beneficial for both the environment and people's mental health?

Task 12. Complete the cause-and-effect relationships according to the programme.

A. Fewer fossil fuel vehicles can lead to:

- Less fossil fuel being burned
- Better _____
- A positive effect on _____ health

B. More walking and cycling can lead to:

- Less _____ fuel being burned
- Enviromental benefits
- A positive effect on _____ heath

C. More urban green spaces can provide:

- More green and blue spaces
- Positive effects on _____ health